

פרק א

הקדמה:

בסוף ספר שמות מסופר, שלאחר שמשו רבנו סיים להקים את המשכן עפ"י צו ה', ה' "ירד" על אהל מועד ושכן עליו; "ויכס הענן את אהל מועד, וכבוד ה' מלא את המשכן" ולכן: "ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן, וכבוד ה' מלא את המשכן". מפאת קדושתו הרבה של המקום- משה לא יכול להכנס אליו. כדוגמת אדם פשוט מישראל שלא יוכל להכנס לקדש הקדשים וכד'. לכן, כאשר ה' רוצה לדבר עם משה, ה' צריך לקרוא לו שיכנס, ולכן:

(א) ויקרא ה' אל משה וידבר ידוד אליו מאהל מועד לאמר שיאמר לבני ישראל:

(ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כל אדם כי שירצה יקריב להקריב מכם קרבן לידוד הכוונה לקרבן נדר או נדבה- שתלוי ברצונו של האדם, יקריב את קרבנו מן הבהמה אך מכיוון שבלשון התורה המילה "בהמה" כוללת בתוכה גם חיות, לכן התורה מפרטת מאילו סוגים של בהמה מותר להקריב קרבן זה: מן הבקר (לדוגמא: פר, שור, עגל) ומן הצאן (המונח "צאן"- מתחלק לשניים; כבשים- שה, איל, כבש, עזים- שה, תיש, גדי, שעיר) רק מהם תקריבו את קרבנכם:

(ג) וכעת התורה מפרטת את סדר ההקרבה בכל מין ומין, ומתחילה מן הבקר: אם עלה קרבנו מן הבקר אזי זכר תמים שלם, ללא פצע יקריבנו, אל פתח חצר אהל מועד יקריב יביא אתו לרצונו כדי שע"י כך יהיה בעל הקרבן רצוי לפני ידוד: יש לשים לב שקרבן זה הוא קרבן עולה. קרבן עולה מיוחד מכל הקרבנות בכך שכולו עולה לה', ואין לכהנים או לבעל הקרבן אכילה בו (את העור של קרבן העולה מקבל הכהן). יש לציין עוד, שיש מומים רבים שמתגלים בבהמה לאחר שנשחטה ולא לפני כן.

(ד) לאחר שבעל הקרבן יביא את קרבנו לחצר אהל מועד, הוא צריך וסמך ידו להשעין את ידיו על ראש העלה הקרבן, ובכך ונרצה לו הקרבן יהיה רצוי לכפר עליו על מביאו:

(ה) ושחט בעל הקרבן את בן הבקר לפני ידוד, ואת דם הקרבן שנשחט יקבל הכהן בכלי המיוחד לכך, ולאחר מכן והקריבו (מלשון "להתקרב") בני אהרן הכהנים את הדם אל המזבח וזרקו את הדם על המזבח מסביב אשר פתח אהל מועד:

(ו) והפשיט בעל הקרבן את העלה מהעור שלה ונתח ויחתוך אותה לנתחיה לחלקים הטבעיים שלה, לדוגמא: יחתוך את השוק בצורה כזו שתשאר שלמה, ולא יחתוך גם אותה לחתיכות:

(ז) כאן התורה עוברת לספר מה הכהנים כבר עשו לפני כן ונתנו (בעבר) בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו וסידרו עצים על האש:

(ח) וכעת, לאחר שהכהנים כבר סידרו את העצים על האש: וערכו וסידרו בני אהרן הכהנים את הנתחים שבעל הקרבן חתך, וכן את הראש ואת הפדר שכבת שומן המפרידה בין האיברים הפנימיים של הבהמה (מילה אחרת ל"פדר" היא "חלב") על העצים אשר על האש אשר על המזבח:

(ט) וקרבו המעיים של הבהמה וכרעיו השוקיים- החלק התחתון של הרגל ירחץ במים מהדם והלכלוך והקטיר ושרף באש הכהן את הכל המזבחה על המזבח עלה אשה קרבן שהוא ריח ניחוח עושה "נחת רוח" לידוד: ס הסברנו בכיתה, שה' רואה איך שהאדם כ"כ התאמץ בעשיית כל הפעולות האלו, ושאת הכל הוא עושה למען ה'- אזי זה עושה לה' נחת רוח.

הקדמה:

בפסוקים הקודמים למדנו כיצד מקריבים את עולת הבקר, וכעת התורה תלמד אותנו כיצד מקריבים את עולת הצאן. בעצם, סדר הקרבתם שווה, אך התורה מקצרת בפרטים כאן משום שכבר כתבה אותם לעיל בעולת הבקר. מאידך גיסא, התורה תכתוב פרטים כאן שלא כתבה בעולת הבקר- אך נכונים הם גם לשם.

עולת הצאן

(י) ואם מן הצאן הוא מקריב את קרבנו, יקריב מן הכשבים כבשים או מן העזים לעלה זכר תמים שלם, ללא פצע יקריבנו:

(יא) ושחט אתו לאחר סמיכת הידיים על הקרבן על ירך צד המזבח צפנה צפונית למזבח לפני ידוד וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על קיר המזבח סביב: הסברנו והראינו בכיתה, שצפונית מעט למזבח היו קבועות ברצפת המקדש טבעות, כדי שבעל הקרבן יעור בהן על מנת לשחוט את קרבנו. פרט זה למשל נכון גם לגבי עולת הבקר, למרות שלא נכתב שם.

(יב) ונתח וחתך בעל הקרבן אתו לנתחיו ואת ראשו ואת פדרו חלבו (שכבת שומן המפרידה בין החלקים הפנימיים של הבהמה) וערך וסידר הכהן אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח:

(יג) והקרב המעיים של הבהמה והכרעיים השוקיים של הבהמה- החלק התחתון שברגל ירחץ במים, והקריב הכהן את הכל הכוונה: הנתחים, הראש, הפדר, הקרב והכרעיים והקטיר ושרף המזבחה, קרבן עלה הוא, אשה קרבן שעושה ריח ניחח נחת רוח לידוד: פ

עולת העוף

(יד) ואם מן העוף עלה קרבנו לידוד אזי ממה יקריב: והקריב מן התרים עוף ממשפחת היונים או מן בני היונה בן של יונה את קרבנו:

(טו) והקריבו (מלשון "להתקרב") הכהן אל המזבח, ושם, על המזבח- ומלך וחתך את ראשו של העוף והקטיר המזבחה, ונמצה וסחט את דמו על קיר המזבח: את דם העוף אי אפשר לקבל לתוך כלי (כמו את דם הבהמה) משום שלעוף אין הרבה דם, לכן לוחצים וסוחטים את ראשו וגופו על קיר המזבח עד שיתמצה דמו. כמו כן העברנו בכיתה "קורס שחיטה מזורז" והדגמנו בכיתה כיצד מולקים את ראש העוף.

(טז) והסיר הכהן את מראתו היינו, מקום הפסולת והצואה בתוך גופו של העוף בנצתה עם הנוצות שהיו על המוראה והשליך אתה אצל ליד המזבח קדמה לכיוון מזרח אל תוך מקום הדשן מעין בור קטן ברצפה, במזרחו של כבש, שלשם היו משליכים את מוראות העופות, וכן היו שמים שם דברים נוספים (שאינן הם מעניין הפסוקים כרגע):

(יז) ושסע וחתך (וקרע) הכהן אתו את העוף בכנפיו בגבו, אך לא יבדיל לא יפריד את שתי הכנפיים לגמרי והקטיר ושרף אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחח לידוד: ס

פרק ב'

הקדמה:

עד עתה למדנו על קרבן העולה, וכעת התורה תתחיל ללמדנו על קרבן המנחה.

מנחת סלת

(א) ונפש אדם כי תקריב קרבן מנחה מתנה לידוד, סלת סוג של קמח נקי יהיה קרבנו ויצק ושפך עליה על הסלת שמן ונתן עליה לבנה סוג של צמח שכאשר הוא היה נשרף- היה מפיץ ריח נעים:

(ב) והביאה בעל המנחה יביא את מנחתו אל בני אהרן הכהנים וקמץ ויקח (הדגמנו בכיתה כיצד) משם הכהן מלא קמצו קומץ מלא, לא חסר ולא יתיר מסלתה ומשמנה יקמוץ רק מהסלת המעורבת עם השמן על כל לבנתה ויקח גם את כל הלבונה ששם (אך אותה לא יקמוץ) והקטיר הכהן את אזכרתה קומץ הסלת והשמן ביחד עם הלבונה נקרא "אזכרה" ורק את זה מקריבים לה'. הסיבה לכך שזה נקרא "אזכרה" היא משום שע"י קומץ זה האדם "נוזכר" לפני ה', ואין לה' "צורך" ביותר מאשר קומץ. את אזכרה זו יקטיר הכהן המזבחה, ובכך זה יהיה אשה קרבן שהוא ריח ניחח עושה נחת רוח לידוד:

(ג) והנותרת מה שישאר מן המנחה (הכוונה: הכל, חוץ מהאזכרה) יהיה לאהרן ולבניו לאכלה, וזה קדש קדשים הכוונה: קדוש מאוד מאשי מהקרבנות של ידוד: ס

מנחת מאפה תנור

(ד) וכי תקרב ואם תרצה להקריב קרבן מנחה שהוא מאפה נאפה בתנור כיצד תעשה זאת? תקח סלת ותאפה ממנה חלות מצת דקות בלולת מעורבות בשמן או ורקימי מצות הכוונה לחמים דקים עוד יותר משחים מרוחים בשמן: ס

מנחת מחבת

(ה) ואם מנחה על המחבת אתה רוצה להקריב את קרבנדך, סלת בלולה מעורבת בשמן מצה ודקה תהיה: (ו) ולאחר מכן פתות תפורר אתה פתים לחתיכות של פת ("פתים", זוהי צורת הרבים של "פת") ויצקת עליה שמן, ואז מנחה הוא: ס

מנחת מרחשת

(ז) ואם מנחת מרחשת כלי עמוק קרבנדך סלת בשמן תעשה: למנחה זו קוראים "מנחת מרחשת" משום שהיא רוחשת וזזה בתוך כל השמן שבכלי, שהרי את מנחה זו שמו בתוך שמן (סלת בשמן תעשה"), מה שאין כן שאר המנחות שהיו "בלולות בשמן".

פסוקים כלליים הנכונים לכל סוגי המנחות ששינו לעיל

(ח) והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לידוד לא משנה כרגע איזה סוג מנחה הבאת, אך מה תעשה איתה? והקריבה תביא אותה אל הכהן והגישה והוא יגיש אותה אל המזבח:

(ט) והרים הכהן מן המנחה שתביא את אזכרתה, והקטיר את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחח לידוד:

(י) והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו וזה קדש קדשים מאשי ידוד:

(יא) כל סוג של המנחה אשר תקריבו לידוד לא תעשה חמץ כי כל שאר בצק שגורם לעיסה להחמיץ מהר יותר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לידוד: הסברנו בכיתה את האיסור להקריב דבש לה'- כדברי הרמב"ם, שאומר שכך היתה דרכם של עובדי האלילים – למרוח את קרבנותיהם בדבש, כדי שלאיללים שלהם יהיה מתוק, ומכיוון שעובדי ע"ז כך עשו- לנו אסור לעשות כן. כל זה נכון, פרט למצבים הבאים שבהם יהיה לך מותר להקריב שאור ודבש:

(יב) קרבן ראשית ישנם שלשה סוגי קרבנות הנקראים "ראשית": א. מנחת העומר הבאה כמנחת ביכורי שעורים ביום השני של חג המצות, אך בה אין לא שאור ולא דבש, ולכן לא נדבר עליה בהמשך. ב. שתי הלחם האפויות חמץ, שמניפים במקדש בחג השבועות, והן באות כביכורי חטים. ג. חובת הבאת הביכורים מפירות שבעת המינים, שבהם יש דבש (תמרים ותאנים). תקריבו אתם את השאור ואת הדבש לידוד אמנם מותר לך להביא דברים אלה ואף יש לך מצווה לכך, אך עם כל זה- ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח את קרבנות אלו

לא מעלים כלל למזבח, שכן את שתי הלחם (לעיל אות ב') ואת ביכורי שבעת המינים (לעיל אות ג') נותנים לכהנים:

(יג) **וכל קרבן מנחתך** וכל קרבן מנחה שתקריב, **במלח תמלח** אותו, טרם שתקריב, **ולא תשבית** ולא תחסיר **מלח ברית אלהיך** מלח מסמל את הברית שבין ה' וישראל, שכשם שבשר מְמַלַח אינו מתקלקל כך ברית ה' עם ישראל לעולם קיימת **מעל מנחתך**, **על כל קרבנך** ולא רק על המנחות, אלא על כל קרבן שתקריב- **תקריב מלח: ס**

סיכום קרבנות נדבה- ויקרא פרקים א'- ג'

אפשר להביא שלושה סוגים של קרבנות נדבה, אשר פרטיהם יבוארו להלן :
1. **קרבת עולה** (פרק א')

ניתן להביא אחד משלושה סוגים : 1. עולת בקר

2. עולת צאן

3. עולת עוף (תורים או בני יונה)

◀ חייבים להביא **זכר בלבד** (לגבי עולת העוף אין זה כתוב, ובאמת בגמרא מובא שאת עולת העוף ניתן להקריב גם מנקבה)

◀ שחיטת הקרבן : צד **צפון** של המזבח (את עולת העוף מולקים על המזבח)

◀ בקרבן העולה- כל הקרבן עולה לה'

2. **מנחה** (פרק ב')

ניתן להביא אחד מארבעה סוגים : 1. מנחת סלת

2. מנחת מאפה תנור (חלות או ריקיקים)

3. מנחת מחבת

4. מנחת מרחשת

בסוף הפרק מופיע סוג נוסף של מנחה- מנחת ביכורים. מנחה זו, **חובה** על הציבור להביאה ביום השני של חג הפסח, ומכיוון שזו מנחת **חובה**- לא מנינו אותה לעיל.

אופן הכנתה של מנחת ביכורים : 1. קוצרים את השעורה כאשר היא בשלה ("אביב") 2. קולים אותה באש 3. גורסים את גרגריה לגריסים קטנים 4. שמים עליה שמן ונותנים עליה לבונה 5. הכהן מקטיר את אזכרתה (קומץ) לה' יחד עם הלבונה.

3. **קרבת שלמים** (פרק ג')

ניתן להביא אחד משני סוגים : 1. בקר

2. צאן (הצאן מתחלק ל- 2 : כבש ועז)

◀ אפשר להקריב **זכרים או נקבות**

◀ שחיטת הקרבן : בכל מקום בחצר המשכן

◀ בקרבן השלמים, האברים הבאים עולים לה' : 1. החלב אשר על הקרב (המעיים)

2. שתי הכליות

3. החלב שעל שתי הכליות+ החלב

שעל הכסלים (הם שרירי המתניים

הסמוכים לכליות)

4. היותרת על הכבד

כל זה נכון לגבי **הבקר והעז**. אך **בכבש** מקריבים חלק נוסף : 5. אליה תמימה

סיכום קרבנות חטאת- ויקרא פרק ד'

קרבת חטאת מקריב אדם שחטא בשגגה. התורה מפרטת לנו ארבעה סוגי בני אדם שעלולים לחטוא, ואת סוג קרבנו שאותו הוא צריך להקריב. אם כן, שני הפסוקים הפותחים את הפרק הנם בגדר "כללי", וכל שאר הפרק- פירוט כלל זה.

ביאור מילים קשות : כהן משיח- כהן שנמשח בשמן המשחה (הכוונה לכהן גדול), נשיא- מלך, חלב- שומן, קרב- מעיים, פרש- הלכלוך הנמצא בתוך הקרב, כסלים- שרירי המתניים, הודע אליו- הודיעו לו.

את פסוק ג' : "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" הסברנו בשני מובנים :

1. העובדה שהכהן הגדול חטא יוצרת בעיה גדולה אצל העם- שמנהיגם הגדול חטא.

2. אמנם החטא הוא של הכהן, אך זה מראה שהעם בעצמו לא בדרגה רוחנית גבוהה מאוד (כי הכהן הוא שלוחו של העם).

	כהן משיח	זקני העדה	נשיא	אחד העם (איש פשוט)	
מה מקריבים?	פר		שעיר עזים	שעירת עזים	כבשה

שלבים בהקרה:		סמיכה
שחיטה בצד צפון של המזבח		
(הטיפול בדם): הזאה	הכהן המשיח מזה מהדם שבע פעמים לכיוון פרוכת הקודש	אין הזאה
נתינה	הכהן המשיח נותן מהדם על קרנות מזבח הקטורת	הכהן (לאו דווקא המשיח) נותן מהדם על קרנות מזבח העולה
שפיכה	הכהן המשיח שופך את הדם שנשאר אל יסוד מזבח העולה	הכהן (לאו דווקא המשיח) שופך את הדם שנשאר אל יסוד מזבח העולה
(הטיפול באיברים)	מקריבים במזבח ארבעה חלקים של הבהמה: החלב שמכסה את הקרב שתי הכליות החלב שעל שתי הכליות + החלב שעל הכסלים (שרירי המתניים) היותרת על הכבד (בכבשה בלבד: מקריבים גם את האליה תמימה)	
	את כל שאר הפר שורפים באש מחוץ למחנה, במקום שבו שופכים את הדשן שמצטבר על המזבח	בפרשה זו לא כתוב מה עושים עם שאר הבהמה, אך אין שורפים אותה מחוץ למחנה כמו את הפר

סיכום קרבן עולה ויורד- ויקרא פרק ה'

קרבן עולה ויורד הוא סוג של קרבן חטאת הבא לכפר על עברות שנעשו **בשגגה**. ישנן עברות מסוימות שהתורה קבעה שהעובר עליהן **בשוגג** חייב קרבן עולה ויורד (ולא קרבן חטאת רגיל). שמו- "עולה ויורד", משום שיש בו כמה אפשרויות הקרבה וכל אדם שעובר על אחת מהעברות הנ"ל- הבחירה בידו איזה קרבן להקריב. הקרבנות מחולקים לפי מצבו הכלכלי של האדם; אדם עשיר מביא שעירת עזים או כבשה. אדם בינוני מביא שני תורים או שני בני יונה. אדם עני מביא סלת. ביאורי מילים קשות: אלה- שבועה, עונו- חטאו, כשבה- כבשה, מלק- חתך, ימצה- יסחט, לא תגיע ידו- לא תהיה לו אפשרות לקנות.

העברות שעליהן יש להביא קרבן זה הן:

- 1. שבועת עדות- אדם שהיה עד לחברו על משהו ונשבע לו שבבוא העת יבוא להעיד בשבילו, ולאחר זמן אינו רוצה לבוא ולהעיד.**
לדוגמא: ראובן ראה ששמעון נתן ללוי 100 ₪ (או שלא ראה, אלא ששמע שלי אומר לשמעון אני מודה לך שלקחתי ממך 100 ₪). אמר שמעון לראובן: אם לוי לא ירצה להחזיר לי, תבוא אתה ותעיד לי שראיתי, ואכן ראובן נשבע לו על כך. אם ראובן יפר שבועתו, ולא ירצה להעיד לשמעון- הוא חייב להביא קרבן עולה ויורד.
זה פירוש הפסוק: **"והוא עד ואיך הוא היה עד? או ראה את המקרה או ידע בודאות שכך היה המקרה, אם לא יגיד את עדותו בבית הדין- ונשא עונו יש עליו חטא"**. (איך מקרה כזה יכול להיות בשוגג?????????????????)
- 2. טומאת מקדש וקדשיו- אדם שנגע בנבלת חיה טמאה/ נבלת בהמה טמאה/ נבלת שרץ טמא/ שנגע באדם טמא, ונכנס כך (בטומאתו) למשכן או למקדש, או שאכל דברים שצריכים לאכול אותם דווקא בטהרה- חייב קרבן עולה ויורד.**
- 3. שבועת ביטוי- אדם שנשבע שיעשה משהו- ולא עשאו, או נשבע שלא יעשה משהו- ועשאו.**
הפסוק שאומר: "או נפש כי תשבע לבטא בשפתיים להרע או להטיב"- אין כוונתו על אדם שנשבע שיעשה דברים טובים או רעים (כגון יעזור לאנשים או ירביץ להם), אלא על מעשים חיוביים ושלייליים (כגון לאכול פיצה או לא לאכול פיצה).

כפי שנכתב לעיל, כל אדם שחטא באחד מהחטאים הנ"ל מביא קרבן לפי מצבו הכלכלי. האפשרויות הן כדלהלן (מהיקר אל הזול):

- 1. שעירת עזים או כבשה.** הכהן יעשה לקרבן כסדר חטאת רגילה (שפרטיה נתבארו לעיל בפרק ד').
- 2. שני תורים או שני בני יונה.** הכהן יקריב את הראשון לחטאת, ואת השני לעולה.
סדר ההקרבה:

חטאת: 1. הכהן ימלוך את ראש הקרבן ממול ערפו, אך לא יבדיל את הראש מהגוף. 2. הכהן יזה מדם הצפור על קיר המזבח, ואת כל השאר (הנמצא עדיין בתוך הציפור) יסחט אל יסוד המזבח. (מה עושים עם שאר הציפור- לא כתוב כאן, אך אין שורפים אותו במזבח).

עולה: יעשה לו כסדר שנכתב לעיל בפרק א' פסוקים י"ד- י"ז.
מדוע מקריב החוטא שני תורים או שני בני יונה- אחד לחטאת ואחד לעולה? איך "הגיע לכאן" קרבן עולה פתאום (שהרי אנו עוסקים בקרבן חטאת)?

אלא שבקרבן חטאת רגיל (כבשה וכד') יש חלק מהקרבן שעולה לה' (החלבים והכליות וכו') וכל שאר הקרבן לא עולה לה'. מה שאין כן בציפור- אין לה חלבים, ולכן אין מה שיעלה לה' (בתור קרבן חטאת) ולכן יש להקריב שנים; אחד לחטאת- ואינו עולה כלל לה', והשני לעולה- כולו עולה לה'.

3. **עשירית האיפה סלת.** המקריב לא יביא עם הסלת שמן ולבונה (כמו במנחה רגילה- עיין בפרק ב'). הכהן קומץ משם מלא קמצו ומקריב במזבח, ואת השאר אוכל כמנחה.

פרק ה'- סיכום קרבן אשם

קרבן האשם הוא הנושא המסיים את פרשת ויקרא. עד עתה עסקנו בקרבן העולה, המנחה, השלמים, החטאת והעולה ויורד (שהוא סוג של חטאת), וכעת אנו עוסקים בקרבן אשם.

את קרבן האשם מקריבים על אחת משלוש עברות, ועל כל אחת מהן מביאים את אותו קרבן בדיוק; **איל (כבש זכר בוגר) תמים, השוה לפחות שני שקלי כסף. בעבירות מס' 1,3 יש להביא מלבד הקרבן שני דברים נוספים: 1. את שווי הדבר שאותו חיסרת מהצד הנָחָסֵר. 2. קנס בשווי חמישית מהסכום שחיסרת.** בקרבן זה נדרשת "השקעה" כספית של הבעלים מפני חומרת העברות שעליהן מביאים קרבן זה. העברות שעליהן חובה להביא קרבן אשם הן:

1. אשם מעילות
2. אשם תלוי
3. אשם גזלות

וזהו הסברן:

אשם מעילות

אדם **שבשגגה** מעל בקדשי שמים. "מעילה" פירושה- אדם שלקח דבר קדוש (השייך לחפצי שמים) והפך אותו מקדוש לחול. (דוגמא לכך ראינו בספר יהושע לגבי עכן, שמעל בחרם).
דוגמא: חיים (שם של איש) הלך במשכן ונפלו לו כמה מטבעות מהכיס. התכופך חיים והרים אותן, אך **בטעות** לקח מטבעות נוספים שהיו באיזור. לאחר שהשתמש במעותיו לצורכי חולין, התברר לו שהמעות שהרים היו שייכות למשכן, לבדק הבית. הוא מעל, וחייב להביא קרבן אשם. בעבירה כזו, מלבד הקרבן יש להביא את מה שחיסרת וכן תשלום קנס שיכנס לקופת המשכן (עיין בהקדמה).

דוגמא נוספת: אדם אכל בשוגג כבש שהוקדש למזבח. הוא מעל, וחייב להביא קרבן אשם. בעבירה כזו, מלבד הקרבן יש להביא את מה שחיסרת וכן תשלום קנס שיכנס לקופת המשכן (עיין בהקדמה).

אשם תלוי

אדם שאינו יודע האם עבר על מצוות **לא תעשה** או לא.
דוגמא: היו לפני חיים: חתיכת חלב (האסורה באכילה) וחתיכת שומן (המותרת באכילה). אכל חיים אחת מהן, ובא כלב ואכל את השניה. חיים אינו יודע איזו מהן אכל, ואין לו דרך לברר זאת. שמא אכל את חתיכת השומן, או שמא את החלב? חייב חיים להביא **אשם תלוי** (ונקרא כך משום שלא בטוח שאכן חייב להביא קרבן- כי שמא אכל שומן שמותר, אך מכיון שאין דרך לברר זאת, הרי הוא **חייב** להביא קרבן). מכיון שהיינו עלולים לחשוב בטעות שחטא זה אינו חמור כ"כ, לכן באה התורה ומדגישה (דווקא כאן): "אָשֶׁם הוּא, אָשֶׁם אָשֶׁם לֵה"!"

אשם גזלות

קרבן הבא על שבועת שקר.
התורה מביאה חמש דוגמאות לשבועה כזו, אך לפני כן היא נותנת כותרת לכל הענין, וכותבת: "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה', וכחש בעמיתו...".
מאוד מענין שגם על עבירות שבין אדם לחברו ("וכחש בעמיתו"), התורה מציינת "ומעלה מעל בה'!" (שהרי ה' הוא זה שציוה על כבוד החבר).
בעבירות אלו, מלבד הבאת הקרבן יש לשלם את מה שחיסרת וכן תשלום קנס (עיין בהקדמה).
חמשת הדוגמאות שהתורה כותבת הן:

תשומת יד	.2
גזל	.3
עושק	.4
מצא אבידה	.5

וזוהו הסברן :

1-2. פיקדון ותשומת יד

אדם הפקיד אצל חברו סכום כסף או חפץ מסוים, וכאשר הוא בא לדרוש זאת בחזרה, השני אומר: לא קיבלתי ממך דבר, והוא אף נשבע (לשקר) לו על כך- שלא קיבל ממנו דבר (כמובן מדובר כאשר לא היו עדים למעשה). אם האדם רוצה לחזור בתשובה ולהשיב את הפיקדון לבעליו- עליו להביא קרבן אשם וכן מה שחיסר מהבעלים ותשלום קנס לבעלים.

ההבדל בין פיקדון לתשומת יד הוא: אדם שהופקד אצלו פיקדון, חייב להחזיר את הכסף או את החפץ בעצמו שאותו הוא קיבל. לעומת זאת, אדם ששמו לו ביד ("תשומת יד") חפץ או כסף (לא לפיקדון) רשאי להשתמש בו בתנאי שיחזיר את אותו סכום או חפץ כזה בדיוק לבעליו לכשירש לכך.

3. גזל

אדם גזל את חברו. השני טוען: אתה גזלת ממני! והראשון טוען: לא גזלתי ממך מעולם, ואף נשבע לו על כך. אותו אדם כאשר רוצה לחזור בתשובה חייב להביא קרבן אשם וכן את מה שחיסר מהבעלים ותשלום קנס לבעלים.

שאל תלמיד בכיתה: והרי בפרשת משפטים למדנו שהגוזל את חברו- משלם תשלומי כפל (ולא חמישית)!! וענינו, ששם מדובר כאשר תפסו את הגנב ובעל כרחו הוא חייב לשלם, מה שאין כן כאן, הגנב רוצה לחזור בתשובה, מרצונו החפשי, אזי משלם רק חמישית.

4. עושק

אדם שלא משלם למי שעובד אצלו את המגיע לו- נקרא שהוא עושק את עמיתו (הוא לא לקח לו שום דבר- כמו בגזל, אלא הוא פשוט לא משלם את המגיע לו). הוא אף נשבע לו שהוא לא חייב לו כסף. אותו אדם כאשר רוצה לחזור בתשובה חייב להביא קרבן אשם וכן את מה שחיסר מחברו ותשלום קנס לחברו.

5. מצא אבידה

אדם מצא אבידה ונשבע שלא מצא (ומסרב להחזיר את האבידה לבעליה). אותו אדם כאשר רוצה לחזור בתשובה חייב להביא קרבן אשם וכן את האבדה שמצא ותשלום קנס לבעל האבידה.

פרשת צו

פרשת צו פותחת במעין חזרה על קרבנות עליהם למדנו בפרשת ויקרא, אלא שבפרשת ויקרא מדובר על מה שבני צריכים לעשות: "דבר אל בני ישראל...". ואילו בפרשת צו מדובר על אותם קרבנות אך מצידם של הכהנים: "דבר אל אהרן ואל בניו...". עד עתה למדנו בפרשה זו על הקרבנות הבאים: עולה, מנחה, מנחת כהן, חטאת. לקמן נכתוב את פרטי הדברים שהתחדשו לנו על כל קרבן וקרבן:

עולה

- ❖ זמן שריפת אברי העולה: כל הלילה עד הבוקר.
  - ❖ כאשר הכהן מקריב את העולה, עליו ללוש כתנת בד, מכנסי בד (אלה כתובים כאן בפירוט), מגבעת ואבנט.
  - ❖ בכל בוקר על הכהן להרים חלק מהדשן שהצטבר על המזבח ולשים אותו ליד המזבח, אל "מקום הדשן".
- לאחר מכן, הכהן צריך להסיר את שאר הדשן שהצטבר על המזבח (כמות הרבה יותר גדולה) ולשים אותה מחוץ למחנה, אל "שפך הדשן". לצורך עבודה זו, הכהן צריך להחליף לבגדים פשוטים יותר כדי שלא יתלכלכו מהדשן הרב. (בזמן המשכן, מידת המזבח היתה חמש אמות רוחב על חמש אמות אורך, מוהי מידה לא כ"כ גדולה והמציאות היתה שכמעט כל יום הצטבר דשן רב שהיה צריך להסירו).
- ❖ בנוסף לכך, אומרת לנו התורה שיש לדאוג לכך שתמיד תהיה אש בוערת על המזבח.

מנחה

- ❖ הכהן צריך להרים את האזכרה על המזבח.
- ❖ את הנותרת הכהנים צריכים לאפות מצות ולא חמץ.
- ❖ רק הכהנים הזכרים אוכלים אותה (ולא הנקבות).

מנחת כהן (מנחת חביתין)

- ❖ בכל יום ויום הכהן הגדול צריך להביא מנחה בשם כל הכהנים. מנחה זו מורכבת מעשירית האיפה סלת, מטוגנת על מחבת עם שמן רותח ("מורבכת"), ומקריבים חצי בבוקר וחצי בערב.
- ❖ מנחה זו עולה כולה למזבח (אין לכהנים אכילה ממנה).
- ❖ מציינת התורה עוד פרט חשוב - "וכל מנחת כהן כליל תהיה, לא תאכל!" זאת אומרת, שאם כהן רוצה להביא מנחה (ולא את המנחה הנ"ל) כמו שהסברנו בפרק ב', אזי גם ממנה אין הכהנים אוכלים, אלא כולה עולה לה'.

חטאת

- ❖ את החטאת יש לשחוט בצפון המזבח (כמו את העולה).
- ❖ לעיל בפרק ד', ראינו שכהן משיח וזקני העדה (כאשר הם חוטאים בשגגה) צריכים להביא פר לחטאת, את דמו מזים בקודש, ואת בשרו שורפים מחוץ למחנה. לעומתם, נשיא ואדם פשוט שחוטאים בשגגה, צריכים להביא שעיר/שעירת עזים או כבשה, את דמה לא מכניסים לקודש, ולא היה כתוב מה עושים עם בשרה. פרט זה כתוב כאן. "הכהן המחטא אותה - יאכלנה", היינו, שהכהן המטפל בקרבן החטאת - הוא אוכל את בשרה (כמו כן הוא רשאי לחלק אותה לכהנים אחרים שיעזרו לו לאכול) במקום קדוש - בחצר אהל מועד.
- ❖ אדם שהשפירץ על בגדו מדם החטאת - חייב לכבס את הבגד שם, במקום קדוש.
- ❖ אם בשר החטאת בושל בכלי חרס - כלי החרס חייב להשבר לאחר הבישול. מה שאין כן אם בושל בכלי מתכת - אפשר למרק אותו (ע"י מים רותחים) ולשטוף אותו (במים קרים), ואז ניתן לבשל בו שנית.

הסיבה להבדל זה הוא מפני ששני הכלים "בולעים" טעם בבישול הקרבן, וכאשר מבשלים בו שוב - אזי: **כלי חרס** - אינו "פולט" את כל הטעם, אלא רק חלק. **כלי מתכת** - "פולט" את כל הטעם.

הבעיה שתוצר **כלי החרס** היא, שבפעם הבאה שתבשל בו בשר קרבן, הוא יפלוט לתוך הקרבן החדש רק חלק מהטעם של הקרבן הישן, שכבר עבר זמן אכילתו, ובכך יאסור את הקרבן החדש משום "נותר". לכן, אין תקנתו אלא שבירה. משא"כ **כלי מתכת**, ניתן להכשירו ע"י מים רותחים שמוציאים ממנו את כל הטעם הבלוע בו.

- ❖ הזכרים בלבד אוכלים אותה.

פרשת צו- קרבן אשם (פרק ז', א'- י')

בפרשת ויקרא למדנו שיש שלושה מצבים אשר עליהם יש להביא קרבן אשם, ואלו הם: אשם מעילות, אשם תלוי ואשם גזילות. על הראשון והשלישי יש לשלם (מלבד מה שלקחת- שאותו אתה צריך להחזיר, ומלבד קרבן) תוספת קנס בשוי חמישית מהסכום.

בפרשתנו (פרק ז', א'- ז') מוסיפה התורה לדבר על האשם, ואנו נסכם את הדברים הבאים:

❖ קרבן האשם הוא איל (כבש זכר גדול)

סדר הקרבת קרבן אשם:

- ❖ סמיכת ידים של בעל הקרבן על הקרבן
- ❖ שחיטתו בצד צפון של המזבח
- ❖ זריקת הדם על קיר המזבח
- ❖ הקטרת החלבים (שם כולל לחלב המכסה את הקרב, שתי הכליות, החלב אשר עליהן ואשר על הכסלים, היותרת על הכבד, האליה תמימה) על המזבח
- ❖ אכילת שאר הבשר ע"י הכהנים- "כל זכר בכהנים יאכלנו, במקום קדוש יאכל". (יש לציין שהבשר שייך לכהן המטפל בקרבן, אך הוא רשאי לחלק אותה לאחיו הכהנים)

בנוסף לפרטים אלו על קרבן האשם, מלמדת אותנו כאן התורה (פס' ח'- י') עוד פרטים לגבי קרבנות אחרים:

- ❖ העור של קרבן עולה- הולך לכהן המקריב
- ❖ כל מנחה שמביאים, אז מלבד הקומץ ("אזכרה") שעולה לה'- הנותרת שייכת לכהן המקריב
- ❖ מנחת חוטא, דהיינו הקרבן הזול ביותר בקרבן "עולה ויורד" (שהוא סוג של חטאת) באה ללא שמן וללא לבונה, ומתחלקת בין כל הכהנים שווה בשווה

זבח השלמים (פרק ז', י"א- ל"ח)

קטע זה מתחלק לשני חלקים: החלק הראשון (י"א- כ"ז) עוסק בדיני קרבנות תודה, נדר ונדבה (הבאים שלמים). והחלק השני (כ"ח- ל"ח) עוסק בדיני זבח השלמים הרגיל.

חלק ראשון (פסוקים י"א- כ"ז)

קרבן תודה

אדם שמביא קרבן תודה צריך להביא את הדברים הבאים:

1. קרבן שלמים מבקר או צאן, זכר או נקבה
2. 10 חלות מצות בלולות בשמן
3. 10 ריקי מצות משוחים בשמן
4. 10 חלות של סלת מרבכת (מטוגנת בשמן רותח)
5. 10 חלות לחם חמץ

על הדרך בה מקריבים את קרבן השלמים התורה תדבר בחלק השני (מפסוק כ"ח). כעת התורה כותבת מה לעשות עם הבשר והלחמים (לאחר שכבר הוקטרו החלבים וכו'- כפי שיכתב לקמן).

- ❖ חלה אחת מכל ארבעת הסוגים הנ"ל (דהיינו חלת מצה אחת, ריקי אחד וכו') ניתנת לכהן הזורק את דם קרבן השלמים (וכן חלק מהבשר- ויכתב לקמן).
- ❖ שאר בשר הקרבן וכן 36 לחמים ניתנים לבעלים הצריכים לסיימם באותו יום ובלילה שלאחריו, "לא יניח ממנו עד בוקר"! (כיצד יצליח בעל הקרבן לסיים את כל זה לבדו? אלא שבאמת התורה נתנה לו כמות כה גדולה לאכול בזמן כה קצר משום שהיא רוצה שבעל הקרבן יזמין לסעודתו אנשים רבים ויספר להם את הנס שקרה לו וכו', זאת כל המטרה של קרבן תודה!)

קרבן נדר או נדבה

זמן אכילת קרבן נדר או נדבה הוא ביום שבו מקריב את הקרבן, ובלילה, וביום שלמחרת, וזהו! מה שישאר מבשר הזבח ביום השלישי (המתחיל כבר מהלילה)- באש ישרף.

מה יקרה אם אדם יאכל מהבשר ביום השלישי?

1. הקרבן לא עלה לרצון לפני ה'.
2. האדם צריך להביא קרבן נוסף (במדה ונדר נדר).

3. "והנפש האוכלת ממנו עוונה תשא" - יש עליה חטא.
כעת התורה מלמדת אותנו עוד מסי פרטים :

- ❖ בשר אשר יגע בכל דבר טמא- לא יאכל, אלא באש ישרף.
- ❖ אדם שאכל מהבשר בעוד שטומאתו עליו- חייב כרת (פירוש : ימות קודם זמנו, וכן נכרתה נפשו מחלקה בעם ישראל).
- ❖ איסור אכילת חלב ודם, והעונש על העובר על כך- כרת.

חלק שני (פסוקים כ"ח- ל"ח)

סדר הקרבת קרבן שלמים (רגיל) :

1. סמיכה
2. שחיטה **בכל מקום** בחצר המשכן
3. זריקת הדם על קיר המזבח
4. הקטרת החלבים על המזבח
5. **הנפת** החזה ע"י הבעלים, ונתינתו לכהנים
6. **נתינת** שוק הימין (השוק של **הרגל הימנית האחורית** של הבהמה) לכהן הזורק את הדם (לא מופיע כאן שצריך להניף אותו)
7. הבעלים מקבלים את שאר הבשר

פסוקים ל"ז ול"ח חותמים את פרשות ויקרא וצו (עד כאן), ואומרים :

"זאת התורה לעולה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים, אשר צוה ה' את משה בהר סיני..."

נשאלת שאלה : מה ענין ימי המילואים (שנאמרו בפרשת תצוה-) לכאן? אלא שבאמת גם פרשות ויקרא וצו (עד כאן) בעצם נאמרו למשה בהר סיני, יחד עם הדיבור על ימי המילואים בפרשת תצוה, אלא שבספר שמות (בסופו) עיקר הענין היה בנית המשכן, ולכן כעת התורה מלמדת אותנו את דיני הקרבנות שבעצם נאמרו למשה כבר קודם לכן, "בהר סיני".

בסוף ספר שמות אנו רואים את בנית המשכן ואת השראת השכינה בו. בעצם המשך פרשת צו (מכאן והלאה) מדברת על ימי המילואים, אך לא **בציווי** (כמו בפרשת תצוה) אלא **במעשה!** כאן זה המשך של השראת השכינה שבסוף ספר שמות, ומתחילים כעת ימי המילואים, שבהם משה יחנוך את אהרן ובניו בסדר עבודת המשכן, וכן יחנוך משה את המשכן עצמו לעבודה.

ימי המילואים (פרק ח')

מטרתם של ימי המילואים "להפוך" את אהרן ובניו להיות כהנים לה', להכשירם לעבודה, ולקדש את המשכן ואת כליו.

זה היה סדר עבודתו של משה רבנו במשך שבעת ימי המילואים:

1. פיקח על כך שאהרן ובניו ירחצו במים
2. הלביש את אהרן בבגדי הכהונה הגדולה (8 בגדים)
3. משה משח בשמן המשחה את המשכן ואת כליו, ולאחר מכן את מזבח העולה ואת כליו (הוא קָזַח על המזבח 7 פעמים)
4. יצק משמן המשחה על ראש אהרן "וימשח אותו לקדשו"
5. הלביש את בני אהרן בבגדי הכהונה (4 בגדים)
6. כעת משה עובר לטפל בקרבנות: **פר לחטאת, איל לעולה, איל לשלמים**

סדר פעולות בפר החטאת:

1. סמיכת ידיים של אהרן ובניו (אחד אחרי השני)
2. שחיטה (ע"י משה)
3. נתינת הדם על קרנות מזבח העולה
4. שפיכת שאר הדם אל יסוד המזבח
5. הקטרת החלבים (שם כולל לחלב המכסה את הקרב, שתי הכליות, החלב אשר עליהן ואשר על הכסלים, היותרת על הכבד, האליה תמימה) על המזבח
6. שריפת בשר הפר מחוץ למחנה

סדר פעולות באיל העולה:

1. סמיכת ידיים של אהרן ובניו (אחד אחרי השני)
2. שחיטה (ע"י משה)
3. זריקת הדם על קיר המזבח
4. ניתוח אבריו של האיל
5. רחיצת הקרב והכרעים
6. הקרבת כל האיל על המזבח

סדר פעולות באיל המילואים:

1. סמיכת ידיים של אהרן ובניו (אחד אחרי השני)
2. שחיטה (ע"י משה)
3. משה **נותן** מן הדם על תנוך אזן אהרן הימנית, ועל בהן ידו הימנית, ועל בהן רגלו הימנית, וכן עושה לבניו ואת שאר הדם **זרק** על קיר המזבח
4. משה לוקח את החלבים ואת שוק הימין (בניגוד לשלמים רגילים) וחלת מצה אחת (מתוך 10) ורקיק אחד (מתוך 10) וחלת לחם שמן אחת (מתוך 10) "ויתן את הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו **וינף** אותם תנופה לפני ה'"
5. לאחר ההנפה, משה מקריב את כל הנ"ל על המזבח
6. משה לוקח את החזה ומניפו **לבדו** (וזהו המנה שלו)

7. משה לוקח משמן המשחה ומן הדם אשר זרק על קיר המזבח ומָזַח על אהרן ובגדיו, ועל בניו ובגדיהם

8. אומר משה לאהרן ובניו שהם צריכים לבשל ולאכול את הבשר של הקרבן (שאהרן ובניו הם בעלי הקרבן הזה, ומקבלים את שאר בשר האיל) וכן לאכול את הלחם (27 לחמים שנשארו) באותו יום ובלילה, ומה שישאר עד למחרת- באש ישרף. ואת כל זה הם צריכים לעשות בתוך אהל מועד, ואסור להם לצאת ממנו במשך כל ימי המילואים (7 ימים)

פרשת שמיני

פרק ט'

לאחר שבעת ימי המילואים (שהחלו ביום חנוכת המשכן, דהיינו בא' בניסן) הגיע "היום השמיני" (ח' בניסן). ביום זה נצטוו אהרן ובניו להביא 2 קרבנות עבור עצמם:

1. עגל בן בקר לחטאת
  2. איל לעולה
- כמו כן נצטוו בני ישראל להביא עבור עצמם 4 קרבנות:
1. שעיר עזים לחטאת
  2. עגל וכבש בני שנה לעולה
  3. שור ואיל לשלמים
  4. סלת בלולה בשמן למנחה

אומר משה לעם: אם תעשו היום (אתם והכהנים) את אשר צוה ה' - יתגלה אליכם כבוד ה', ומתחיל משה לומר לאהרן את אשר עליו לעשות; קודם כל עליו לטפל בקרבנות של עצמו, ולאחר מכן בקרבנות של העם.

אהרן ניגש למזבח ומתחיל בעבודת הקרבנות המיוחדת ליום השמיני בלבד (יש כאן פרטים בהקרבנות הקרבנות שאין בזמנים אחרים):

קרבנות הכהנים:

חטאת-

1. אהרן שוחט
2. בניו נותנים לו את הדם
3. אהרן טובל אצבעו בדם ונותן על קרנות מזבח העולה ואת השאר שופך אל יסוד המזבח
4. מעלה את החלבים למזבח
5. שורף את העגל מחוץ למחנה

עולה- (כמו עולה רגילה)

1. אהרן שוחט
2. זריקת הדם על קיר המזבח
3. ניתוח איברים (נעשה ע"י בני אהרן)
4. רחיצת הקרב והכרעיים
5. הקרבת הכל לה' (מלבד העור)

לאחר מכן עובר אהרן לעשות את קרבנות העם:

חטאת- כמו החטאת של עצמו
עולה- כמו העולה של עצמו
מנחה- כמו מנחה רגילה, היינו, מקטירים קומץ ממנה לה'
שלמים- כמו שלמים רגילים, דהיינו:

1. שחיטה
2. זריקת הדם על קיר המזבח
3. הנפת החלבים יחד עם החזה ושוק הימין
4. הקטרת החלבים (בלבד) על המזבח

יש לציין!! עדיין לא היתה אש על המזבח, אלא כל הקרבנות "חיכו" על המזבח להשרף יחדיו (יחד עם עולת הבוקר, שעליה כלל לא כתוב כאן, כי זה פשוט שהוקרבה גם כן - פרק ט', פס' י"ז), כמו כן, את עגל החטאת של אהרן כבר שרפו מחוץ למחנה (פרק ט', פס' י"א), אך את שעיר החטאת של העם - עדיין לא שרפו מחוץ למחנה (ע"פ פסוק ט"ו), אלא הוא "חכה" לשרפה!!

לאחר מכן, אהרן מברך את העם (בעודו על המזבח), משה ואהרן נכנסים לאהל מועד (לא כתוב למה - אולי כדי להתפלל) ולאחר מכן יוצאים ומברכים את העם, ואז מגיע הרגע הגדול שלו כולם חיכו: "וירא כבוד ה'

אל כל העם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים, וירא כל העם וירנו, ויפלו על פניהם".

נדב ואביהוא

קצת לפני הרגע הגדול בו ירדה אש מה' ואכלה את החלבים, נדב ואביהוא (בני אהרן), מתוך התלהבות של קודש השתוקקו מאוד להקטיר קטורת לפני ה'. מה עשו? לקחו שתי מחותות, שמו עליהן אש "אשר לא צוה אותם" (!) ונכנסו כך להקטיר קטורת לפני ה'. האש שירדה מהשמים ואכלה את הקרבנות, פגעה קודם כל בהם (שהיו בקודש) ולאחר מכן יצאה לאכול את הקרבנות (שהיו בחצר אהל מועד).

קידוש שם שמים

לכאורה, כעת צריך אהרן להיות באבל, אך משה מבין, שאם אהרן ובניו יהיו כעת באבל- לא יהיה מי שיעבוד במשכן החדש, לכן אומר משה לאהרן: "הוא אשר דיבר ה' לאמר: בקרובי אקדש, ועל פני כל העם אכבד- וידם אהרן", פירוש: מה ה' רוצה כעת? להתקדש ע"י קרוביו. מי הם קרוביו? אהרן, אלעזר ואיתמר. ע"י שאתם תמשיכו לעבוד במשכן, ולא תתייחסו כעת לאבלכם הפרטי- זה יגרום לקדוש שם שמים. דבר זה יעשה במעמד כל העם- "ועל פני כל העם אכבד"- יתגדל כבוד ה' ע"י שתעשו כן. אהרן מקבל עליו את הדין, ומפסיק לבכות- "וידם אהרן".

מלבד זאת, אומר משה לאהרן ולבניו עוד כמה עניינים הקשורים באבלם, והכל כדי שימשיכו את העבודה כמה שיותר "כרגיל":

1. אל תגדלו שער כדרך האבלים
2. אל תקרעו את בגדיכם כדרך האבלים
3. אל תצאו מאהל מועד (ללכת ללוויה)

מלבד כל הנ"ל מצוה ה' את אהרן ואומר לו שלא יכנס (הוא ובניו, וכן בניהם אחריהם) שתויי יין למשכן, וזאת כדי שיוכלו להבדיל בין הקדש (בהמה שהוקדשה לקרבן) ובין החול (בהמת חולין), בין הטמא ובין הטהור, וכן כדי שיוכלו ללמד "את בני" את כל החוקים אשר דיבר ה' אליהם ביד משה".

אכילת הקרבנות ע"י הכהנים

כעת, אומר משה לאהרן ולבניו שיאכלו את הנותרת מן המנחה, את השוק והחזה (מהשלמים) וכן את בשר שעיר החטאת אשר לעם. משה מחפש את בשר החטאת ולא מוצא. לאחר בירור קצר מתברר לו ששרפו אותו מחוץ למחנה (לאחר מות נדב ואביהוא, שלחו אהרן ובניו שליח כדי לשרוף את בשר החטאת מחוץ למחנה- כי לא יכלו לצאת מעצמם, כמו שאמר להם משה "ומפתח אהל מועד לא תצאו". מדוע הם עשו כן? מיד יובן). משה כועס על אלעזר ואיתמר ושואל אותם מדוע עשיתם את הדבר הזה? הרי הייתם צריכים לאכול את בשר החטאת בחצר אהל מועד! אמר אהרן: כיצד יכולתי לאכול את בשר החטאת, והרי קרה לי כזה אסון נורא, ואני אונן (אבל ביומו הראשון קרוי כן- עד שלא קוברים את בניו) ואסור לי לאכול בשר! לכן שרפתי! (ואם תשאל: אז איך יאכל את השוק והחזה? שתי תשובות בדבר: א. יכול לתת לנשות בניו לאכול, שהן לא אוננות. ב. יכול לאכול למחר- שהרי שלמים נאכלים לשני ימים ולילה שביניהם). "וישמע משה, וייטב בעיניו".

פרק י"א

- כל **בהמה** שיש לה את שני התנאים הבאים, מותרת באכילה:
  1. מפריסה פרסה ושוסעת שסע- כל בהמה שיש לה פרסה שסועה (חצויה לשתי פרסות).
  2. מעלה גרה- לאחר שהבהמה לועסת מעט את האוכל- בולעת אותו ולאחר מכן מוציאה אותו ("מעלה אותו") ולועסת שוב.

התורה נותנת כמה דוגמאות לכך:

שם הבהמה	מפריסה פרסה ושוסעת שסע	מעלה גרה	סיכום
גמל	x	v	טמא
שפן	x	v	טמא
ארנבת	x	v	טמאה
חזיר	v	x	טמא

"מבשרם לא תאכלו, ובנבלתם לא תגעו, טמאים הם לכם".

- כל **דג** שיש לו סנפיר וקשקשת במים- אותם תאכלו.

- רשימה של **עופות** (גדולים יחסית) טמאים: נשר, פרס (תרתי משמע!), עזניה, דאה איה למינה, עורב למינו, בת יענה, תחמס, שחף, נץ למינהו, כוס, שלך, ינשוף, תנשמת, קאת, רחס, חסידה למינה, דוכיפת, עטלף.
- **כל שרץ העוף** (קטנים) ההולך לפחות על ארבע רגלים- שקץ הוא לכם, פרט לסוגים הבאים: ארבה, סלעם, חרגול, חגב- למיניהם. המיוחד בסוגים אלה שיש להם "כרעיים ממעל לרגליו- לנתר בהן על הארץ".
- "וכל הולך על כפיו (ולא על פרסה) בכל **החיה** (ולא הבהמה) ההולכת על ארבע טמאים הם לכם, כל הנוגע בנבלתם- יטמא עד הערב, **והנושא** (המרים) את נבלתם- יכבס בגדיו (יטביל במקוה) וטמא עד הערב" (זה נקרא שהם "מטמאים במגע ובמשא"). למעשה, החיה מתחלקת לשני סוגים: א'- חיות בעלות פרסה (לא שסועה) כגון: חמור, סוס וכד'. ב'- חיות שאינן בעלות פרסה, כגון: כלב, חתול וכד'. אלו ואלו- מטמאים במגע ובמשא.
- רשימת שמונה **שרצי הארץ**: החולד והעכבר והצב למיניהו, והאנקה והכוח והלטאה והחומט והתנשמת. "כל הנוגע בהם במותם- יטמא עד הערב" (ולא כל הנושא).
- כלי העשוי **מעור** או **עץ** שנגע בו אחד משמונת השרצים הנ"ל- יובא במי מקוה וטמא עד הערב. אך אם נפל אחד מהשרצים לתוך כלי **חרס**- צריכים לשבור את הכלי. מדוע? משום שבכלי חרס אתה עלול לבשל משהו, ואם הכלי טמא- גם האוכל שתבשל בכלי יטמא (ושמא תשכח וכו'), משא"כ בכלים מעור או עץ- אין מבשלים בהם כלל, ולכן יש להם תקנה ע"י טבילה במי מקוה.
- מים מכשירים אוכל לקבל טומאה, דהיינו: אם דבר מאכל נרטב ע"י מים ונפל עליו שרץ מת- אזי האוכל טמא. משא"כ אם האוכל לא היה רטוב- אינו טמא, והוא הדין בזרעים; זרע שנרטב ונפל עליו וכו'- טמא, לא נרטב- טהור.
- תנור וכירים מחרס, שנפל עליהם אחד משמונת השרצים הנ"ל- יטמא וישבר.
- גם **בהמה המותרת באכילה** שמתה (לא ע"י שחיטה)- מטמאת במגע ובמשא; **במגע**- יטמא עד הערב, **ובמשא**- יכבס בגדיו וטמא עד הערב.
- **שרצי הארץ האחרים** (מלבד שמונת השרצים הנ"ל), דהיינו: "כל הולך על גחון, וכל הולך על ארבע (רגלים לפחות) עד כל מרבה רגלים... לא תאכלום כי שקץ הם". (אך אינם מטמאים במותם).
- **לסיכום: נבלה של דג, עוף, שרץ העוף ושרצי האדמה (מלבד 8 שרצים)- אינם מטמאים במגע ובמשא. נבלה של בהמות טהורות וטמאות, חיות, ושמונה שרצי האדמה- מטמאים במגע ובמשא (8 שרצים מטמאים במגע בלבד).**
- הפרשה מסיימת בציווי שלא להטמא לכל הנ"ל כי ה' הוא קדוש ואנו צריכים ללכת בדרכיו, והוא הוציאנו ממצרים כדי להיות לנו לאלהים.

פרשת תזריע

דיני יולדת - פרק י"ב

הקדמה כללית, אך חשובה כאן בפרט: בכל הקשור לענייני צניעות במקרא- אנו מסבירים עניינית את מה שצריך כדי להבין את מה שכתוב, אך לא שום דבר מעבר לזה. כך נהגנו לאורך כל ספר בראשית בענייני לוט ובנותיו, ער ואונן, יהודה ותמר וכו', וכך נהגנו כאן. אכתוב בע"ה את אשר הסברנו בכיתה, ואני חוזר ואומר- לא הסברנו מעבר לזה, משום שאין בכך צורך:

"אשה כי תזריע"- פירושו: כמו אדם שנותן לחברו זרע של עץ, כדי שחברו יזריע אותו באדמה ומכך יצמח עץ, כך- איש נותן לאשתו זרע כדי שאשתו תזריע אותו ברחם ומזה יתפתח בע"ה תינוק. כדי שהאשה תוכל להכנס להריון, הרחם שלה "מכין את עצמו" להריון. אם האשה הזריעה את הזרע שנתן לה בעלה- אזי היא בהריון. אם לא- אזי הרחם מוציא דם. כאשר האשה רואה דם זה- היא נטמאת. לדם זה קוראים: "דם נידה" משום שפירוש המילה "נידה" היא מורחקת. לנדות מיישהו פירושו להרחיקו. בתקופת ראית הדם האשה נקראת נידה משום שבעלה מתרחק ממנה ולא בא עמה במגע פיזי. גם לאחר הלידה, האשה רגילה לראות דם שיוצא מהרחם.

אומרת התורה: כאשר האשה יולדת זכר- הדם שהיא רואה מטמא אותה במשך **שבוע**. לאחר מכן, במשך **33** ימים, דם שהיא רואה- אינו מטמא אותה. בלידת **נקבה**- הדם מטמא במשך **שבועיים**, ואינו מטמא במשך **66** ימים. במשך **33** יום של לידת זכר, ו **66** יום של נקבה- האשה אמנם כבר יכולה לבוא במגע עם בעלה (כמובן לאחר טבילה במקוה- למרות שאין פרט זה כתוב כאן), אך עדיין אינה יכולה להכנס למשכן ולאכול קדשים.

ביום ה **41** מלידת זכר וביום ה **81** מלידת נקבה- האשה מביאה **2** קרבנות: כבש בשנתו הראשונה לעולה, ובן יונה או תור לחטאת. אם אין לה מספיק כסף כדי לקנות כבש, יכולה להביא במקומו תור או בן יונה לעולה. לאחר הקרבת הקרבנות- היא מותרת לבוא למשכן ולאכול קדשים. **יש לציין**: בהבאת קרבנותיה אין האשה נכנסת למשכן, שהרי אסור לה! אלא היא באה רק עד פתח אהל מועד.

דיני נגעים - פרק י"ג

צרעת רגילה (א'- ח')

ישנם שני סוגי נגעים "רגילים": שאת וספחת של שאת, בהרת וספחת של בהרת. ספחת- מלשון ספח, ופירושו: חלק נלווה לדבר העיקרי. נגע הופך להיות מטמא בשני תנאים הכרחיים:

1. מראהו עמוק מן העור (הנגע הוא בצבע לבן, ותמיד הלבן נראה יותר עמוק מאשר צבעים אחרים הנמצאים לידו- עשינו ניסוי בכיתה).
  2. יש בו שער לבן- הבא כתוצאה מהנגע (שגם הוא לבן).
- נגע שיש בו את שני התנאים הללו- הוא צרעת, והאיש טמא. (אין התורה מתיחסת כאן למקרה בו מתקיים תנאי אחד בלבד). סדר הדברים הוא כדלהלן:

1. יש לאדם נגע- הוא מראה אותו לכהן. **אם יש** את שני התנאים- האדם טמא. **אם אין** את שני התנאים, אז:
2. מסגירים את האדם לשבוע מחוץ למחנה. אם לאחר שבוע יש את שני התנאים הנ"ל, או שהנגע גדל- האדם טמא. אם לא התקיימו התנאים הנ"ל והנגע נשאר בגודלו הקודם, אז:
3. מסגירים אותו שוב לשבוע. אם לאחר שבוע יש את שני התנאים הנ"ל, או שהנגע גדל- האדם טמא. אם לא התקיימו התנאים הנ"ל והנגע נשאר בגודלו הקודם, אז האדם **טהור**, כי מסתבר שנגע זה אינו מטמא, ונקרא: "**מספחת**".
4. אם לאחר מכן הנגע גדל- האדם טמא.

צרעת ישנה (ט'- י"א)

אם יש לאדם שאת לבנה שכבר הוציאה שער לבן, אך בתוך השאת יש חלק של בשר חי (בריא). האם זו צרעת? אומרת התורה- כן. זו צרעת ישנה, וטמא מיד.

צרעת בכל הגוף (י"ב- י"ז)

אם כל האדם הפך ללבן (לכל מראה עיני הכהן)- הוא טהור. מדוע? מכיוון שהצרעת היא מחלה שיוצאת על העור. ואם כולו הפך לבן- זה אומר שהמחלה כבר בחוץ, ולכן האדם יהיה טהור. אך אם לאחר מכן פתאום תהיה חתיכת בשר חי בגופו- אזי חתיכה זו היא הצרעת וטמא, כי זה אומר שלא כל המחלה בחוץ.

שחין (י"ח - כ"ג)

אם יש לאדם מחלת שחין שעומדת להבריא לגמרי, ולפתע הוא רואה במקום שבו היה קודם שחין שאת לבנה, או בהרת לבנה- אדמדמת (אדום בהיר). אזי: אם מתקיימים שני התנאים הנ"ל (בצרעת רגילה)- האדם טמא. אם לא מתקיימים התנאים הנ"ל- והסגירו הכהן שבעת ימים. לאחר שבוע- אם מתקיימים התנאים, או שהנגע גדל- טמא. אם לא- טהור. (לא מסגירים אותו שוב כמו בצרעת רגילה, משום שכאן- וכן במקרה הבא- אפשר "לתלות" את הנגע במחלת השחין, ולכן די לנו בשבוע אחד כדי לברר את הספק, ואין לנו צורך בשבועיים כמו בנגע שהופיע סתם כך פתאום באדם בריא לחלוטין- ששם זה חשוד יותר).

פְּוִיָּה (מאש) (כ"ד - כ"ח)

אם אדם נכוה מאש, ובבשר החי של הכויה נראתה בהרת לבנה- אדמדמת (אדום בהיר), או לבנה. אזי: כמו הנ"ל בשחין.

צרעת הראש או הזקן- נתק (כ"ט - ל"ז)

נגע המופיע בראשו של אדם או בזקנו, מטמא בשני תנאים:

1. מראהו עמוק מן העור (כמו בקודמים).

2. צמח בו שער **צהוב דק**.

אם יש בו את שני התנאים הנ"ל- האיש טמא.

אם אין בו, אז סדר הדברים כך הוא:

1. הכהן מסגירו לשבוע. בסופו; אם יש את שני התנאים, או שהנגע גדל- טמא. אבל אם לא מתקיימים שני התנאים וגם לא צמח בנגע שער **שחור**- זה עדיין ספק (כי שער שחור זה סימן מובהק שהנגע לא מטמא, ואם אין שער שחור- אז זה עדיין ספק), ולכן:

2. הכהן מסגירו לשבוע נוסף, לאחר שגילח את שער ראשו (אם הנגע היה שם) או את זקנו (כנ"ל), מלבד מקום הנגע עצמו והשערות הסמוכות אליו. ואז: אם לאחר שבוע זה התקיימו שני התנאים, או שהנגע גדל- טמא. אך אם לא התקיימו, אז למרות שעדיין לא צמח שער שחור- אין זה נגע מטמא. (איש זה כעת צריך גם לכבס בגדיו- הכוונה להטביל במקוה).

3. אם לאחר מכן גדל הנגע- אז הכהן לא יחפש אפילו שער צהוב, כי הוא טמא ודאי.

פְּהֶק (ל"ח - ל"ט)

אם יש לאדם בהרות לבנות, אז הכל כנ"ל (כמו בצרעת רגילה), אך אם הבהרות הן לא לבנות ממש, אלא "כהות לבנות"- זה נקרא: "פְּהֶק", וזה לא מטמא.

קרחת וגבחת (מ' - מ"ד)

אדם שנשרו שערות ראשו **מאחור**- נקרא **קרח**. נשרו שערות ראשו **מלפנים**- נקרא **גבח**.

אם יהיה בקרחת או בגבחת נגע לבן- אדמדם- טמא.

עוד כמה דינים לגבי מצורע (מ"ה - מ"ו):

1. בגדיו יהיו קרועים.

2. ראשו יהיה מגודל שיער.

3. עד שיוצא מן המחנה- יכסה את שפמו (כדרך האבלים), ויקרא בקול: "טמא, טמא"- כדי להזהיר את כולם שיתרחקו ממנו (כי הוא מטמא).

4. יושב לבדו מחוץ למחנה.

צרעת הבגד- פְּחִתָּה (מ"ז - נ"ט)

אדם שמוצא בבגדו העשוי מצמר או מפשתן (הארוגים בצורת "שתי וערב") או מעור- נגע בצבע ירוק בהיר, או אדום בהיר- צריך לחשוש שמא נגע זה מטמא. אדם זה הולך לכהן, ואז:

1. הכהן מסגיר את הבגד למשך שבוע. אם ביום השביעי הנגע גדל- אז זה סימן שזה אכן נגע, ולא סתם כתם (שהרי אם זה היה כתם, הוא לא היה גדל לאחר שבוע). ואז שורפים את הבגד באש. לנגע כזה קוראים: "פְּחִתָּה". אם הנגע לא גדל, אז:

2. מכבסים את הבגד (לא במקוה) ומסגירים אותו לשבוע נוסף. מטרת הכיבוס היא כדי לבדוק האם זה נגע, או כתם; אם לאחר שבוע הנגע לא דהה, אלא נשאר באותו צבע, אז אפילו שלא גדל- טמא, ויש לשרפו. אם הנגע דהה ולא גדל- אזי זה כתם, ויש לשרוף את הכתם עצמו באש, ואת שאר הבגד צריכים להטביל במקוה- ואז טהור.

פרק י"ד

טהרתו של מצורע (א' - ל"ב)

מצורע השוהה מחוץ למחנה ורואה שנרפא נגעו, אינו יכול להחליט על כך בעצמו, אלא צריך להראות את נגעו לכהן. מכיוון שאסור למצורע להכנס למחנה - יקראו לכהן לצאת אליו. אם באמת הכהן יראה ש"נרפא נגע הצרעת מן הצרוע", אזי יקח הכהן:

1. שתי צפרים חיות טהורות
2. עץ ארז (ענף ממנו)
3. שְׁנֵי תולעת-הכוונה, צמר הצבוע בצבע אדום בוחק (שני), המופק מביצי תולעת מסוימת
4. אזוב (יש המזהים אותו בימינו כזעתר)

ואז יעשה הכהן את הפעולות הבאות:

1. ישחט את הציפור האחת, ואת דמה ישפוך לתוך כלי חרס עם מיים חיים (מי מעין).
2. יקח את הציפור החיה, את עץ הארז, שני התולעת והאזוב ויטבול אותם בדם הציפור השחטה, ולאחר מכן יזה על המְטָהָר (מי שהיה מצורע) שבע פעמים.
3. ישלח הכהן את הציפור החיה על פני השדה (או המדבר - תלוי איפה נמצאים).
4. המְטָהָר יכבס בגדיו (יטבילם במקוה), יגלח את כל שערו (כולל זקנו, גבות עיניו וכו'), ויטבול בעצמו במקוה.
5. המטהר יכול לשוב אל המחנה, אך ישב מחוץ לאהלו שבעת ימים.

כל הדברים הנ"ל מתרחשים **ביום הראשון לטהרתו**, דהיינו ביום שבו הכהן רואה ש"נרפא נגע הצרעת מן הצרוע".

ביום השביעי לטהרתו - המטהר חוזר על שלב 4 הנ"ל בלבד.

ביום השמיני לטהרתו - צריך המטהר להביא את קרבנותיו, שהם:

מצורע דל (עני)	מצורע רגיל	
כבש לאשם	כבש לאשם	1
תור או בן יונה לעולה	כבש לעולה	2
תור או בן יונה לחטאת	כבשה בשנתה הראשונה לחטאת	3
עשרון סלת אחד למנחה (רק עבור האשם)	שלושה עשרונים סלת למנחה (עשרון לכל קרבן)	4
לוג שמן	לוג שמן	5

חשוב לציין: אין המצורע נכנס למשכן מפני שהוא טמא, אלא מביא את קרבנותיו עד לפתח המשכן בלבד (כמו יולדת).

סדר הקרבת קרבנות המצורע

1. הכהן לוקח את כבש האשם יחד על לוג השמן ומוניף אותם לפני ה'.
  2. המצורע **סומך** ידיו על האשם.
  3. הכהן **שוחט** את האשם
  4. הכהן **נותן** מדם האשם על תנוך אזן המטהר הימנית, על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית, ואת שאר הדם **זורק** על קיר המזבח.
  5. הכהן לוקח את לוג השמן, שופך על כף ידו השמאלית, נכנס לקדש, ו**מזה** עם אצבעו הימנית שבע פעמים לכיוון פרוכת הקדש.
  6. הכהן **נותן** מהשמן על תנוך אזן המטהר הימנית, על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית, ואת השאר **שופך** על ראשו של המטהר.
  7. הכהן מסיים לטפל באשם, דהיינו מעלה את החלבים למזבח.
  8. מקריב קרבן חטאת (עם כל פרטיו ודיניו).
  9. מקריב קרבן עולה (עם כל פרטיה ודיניה).
- הערה חשובה:** עם כל קרבן וקרבן הכהן מקריב גם עשרון סלת למנחה. ולכן: בקרבנות של מצורע רגיל - מקריב שלושה עשרונים יחד עם שלושה כבשים (אשם, חטאת, עולה), אך בקרבנות מצורע דל - מקריב עשרון אחד בלבד, יחד עם האשם (כי החטאת והעולה הן ציפורים אצל דל).

צרעת הבית (ל"ג- נ"ז)

- צרעת הבית יכולה להיות רק בבתיים שבארץ ישראל.
- אדם שנראה לו שיש לו נגע בבית, בא לכהן ואומר לו: "כנגע נראה לי בבית". ומדוע אינו אומר "נגע" (אלא "כנגע")? משום שרק הכהן יכול לומר מהו נגע ומהו אינו נגע.
- לפני שהכהן בא לבית, הוא מבקש שיוציאו את כל מה שיש בבית החוצה, כדי שאם הוא יבוא ויראה שהנגע מטמא- אזי כל הדברים יהיו כבר בחוץ, ולא יטמאו. הנגע מטמא מהרגע שהכהן אומר כך. (לפי חז"ל, נגעים באים בעיקר על חטא לשון הרע, וכאן אולי רוצים ללמד את החוטא מוסר- שהכל תלוי בפה; אם הכהן אומר שזה טמא- אז רק מאותו רגע הבית טמא, ולא שניה אחת קודם לכן).
- הכהן בא לבית ורואה: אם הנגע בצבע אדמדם או ירקרק, וכן מראהו עמוק מן הקיר- אזי הכהן יוצא מהבית ו**מסגיר** את הבית שבעת ימים (אם הכהן יאמר שצריך להסגיר את הבית כאשר הוא בפנים- הכהן יטמא).
- ביום השביעי הכהן חוזר, ורואה: אם הנגע גדל (לאו דווקא גדל, אלא אפילו התפשט לאבנים אחרות)- אזי **מוציאים** את האבנים הנגועות, **מגרדים** את העפר (הטיח) מסביב לאבנים, ואת כל זה **משליכים** מחוץ לעיר אל מקום טמא. כמו כן, נותנים אבנים אחרות וטיח אחר במקום האבנים והטיח שהוצאו. **מסגירים** את הבית לעוד שבוע נוסף.
- אם בסוף ההסגר השני הנגע חזר- אזי נותצים את הבית, ואת אבניו, עציו ועפרו משליכים אל מחוץ לעיר אל מקום טמא. אם לא חזר הנגע- צריך "לטהר" את הבית. לוקחים שתי צפרים חיות טהורות וכו', כמו בטהרת מצורע (ביום הראשון לטהרתו), ועושים הכל כמו שכתוב שם. אלא שבמקום להזות על המצורע- מזים שבע פעמים על הבית.
- **פרט נוסף אחד חשוב: כל מי שיכנס לבית בימי הסגר- יטמא עד הערב** (ויטבול במקוה), **והאוכל בבית וכן השוכב בו- גם יכבס בגדיו, וגם טמא עד הערב** (ויטבול במקוה).

טומאות היוצאות מגופו של אדם- פרק ט"ו

טומאת הזב (א'- י"ב)

- זב זהו אדם שיוצא מבשרו (כך התורה קוראת בלשון נקיה לאבר המין הזכרי) כעין לחה. זיבה זו מטמאת בשני אופנים:
  1. "רר בשרו את זובו"- דהיינו שלחה זו יוצאת כעין ריר מבשרו.
  2. "או החתים בשרו מזובו"- דהיינו שהזיבה גרמה שבשרו יהיה "חתום"- סגור, בגלל שהזיבה התייבשה באותו מקום.
- כל **משכב** שהזב שוכב עליו- יטמא. כל **מושב** שהזב יושב עליו- יטמא. כל **מרכב** שהזב רוכב עליו- יטמא.
- איש אשר יגע באחד מהנ"ל (בין בשכיבה, בין בישיבה וכו') וכן איש שיגע בזב עצמו, או שהזב יגע בו, וכן רוקו של הזב שיגע באיש- איש זה יכבס בגדיו (במקוה) ויטבול בעצמו במקוה, ויהיה טמא עד הערב.
- כלי חרס שנגע בו הזב- ישבר. כלי עץ, בד וכד' (כלים שלא מבשלים בהם, ושפולטים כמו שבולעים- עיין בפרשת שמיני) שנגע בהם הזב- טהרתו במי מקוה.

טהרת הזב (י"ג- ט"ו)

- כאשר הזב מפסיק לראות את זיבתו, והוא רוצה לטהר ממנה, הוא צריך לספור לו- 7 **ימים נקיים רצופים**- שבהם הוא לא רואה זיבה.
- **בסוף היום השביעי** הוא צריך לכבס את בגדיו (להטבילם), וכן צריך לטבול את עצמו- אך במי מעיין דווקא!
- **ביום השמיני** מביא קרבנות: שתי תורים או שני בני יונה: אחד לחטאת ואחד לעולה. כמובן שאין הוא נכנס למשכן (שהרי הוא טמא)- אלא עומד מבחוץ ונותן לכהן.

שכבת זרע (ט"ז- י"ח)

איש שיוצאת ממנו שכבת זרע מבשרו- כדי לטהר עליו לטבול המקוה, ובערב יטהר. ואם בגד התלכלך משכבת זרע- יש לכבסו במקוה- ובערב יטהר. ואיש שישכב עם אשה ויעביר לה את זרעו- שניהם טמאים, וכדי לטהר צריך כל אחד מהם לטבול במקוה- ובערב יטהר.

נדה (י"ט- כ"ד)

אשה שיוצא לה דם מבשרה אפילו יום אחד, נקראת נדה- טמאה שבעת ימים. ואף אם יוצא מבשרה דם במשך יותר מיום אחד (עד 7 ימים)- טמאה שבוע מהרגע שבו **התחילה** לראות. כל מי שיגע בה- יטמא עד הערב (ויטהר ע"י שיטבול במקוה). נדה מטמאת משכב ומושב, וכל מי שיגע במשכבה או במושבה- יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב. וכן אם אדם שוכב על המיטה שהנדה עליה באותו זמן- כנ"ל. אבל אם איש שוכב איתה ממש- דהיינו שזרעו עובר אליה- יטמא **שבעת ימים** והוא הופך להיות "כמו נדה" מטמא משכב ומושב וכו'.

זבה (כ"ה- ל"ג)

אשה אמורה לראות דם לתקופה מסויימת אך פעם אחת בחודש. אם אשה ראתה דם כבר בחודש זה- ולאחר כמה ימים (לאחר שפסק הדם) שוב ראתה דם - הרי היא זבה (כי מוכח שדם זה אינו מהמחזור החודשי, אלא משהו אחר. כמו כן, אם ימי נדתה התארכו מעבר לשבוע- הרי היא זבה. זבה מטמאת משכב ומושב כנדה. טהרת הזבה: כאשר האשה מפסיקה לראות דם- היא צריכה לספור 7 ימים נקיים, שבהם לא תראה זיבה, וביום השמיני תקח לה שתי תורים או שני בני יונה, ותביא אותם לכהן, אל פתח אהל מועד (והיא לא תכנס). הכהן יעשה תור אחד לחטאת ותור שני לעולה.

פרשת אחרי מות

פרק ט"ז - עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים

- אומר ה' למשה שיאמר לאהרון שלא יבוא בכל זמן לקדש הקדשים, אלא רק בזמן מסוים מאוד (בסוף הפרק יתברר שזמן זה הוא יום הכיפורים).
- ביום זה על אהרון להביא פר בן בקר לקרבן חטאת, ואיל לעולה. ובניי יביאו שני שעירי עזים לחטאת, ואיל לעולה.
- באותו יום אהרון יעבוד ב"בגדי לבן", דהיינו: כתונת, מכנסיים, מצנפת ואבנט (כולם מבד), ולפני שאהרון לובש את הבגדים - הוא צריך לטבול במקוה.

סדר העבודה:

- אהרון יכניס את הפר ואת השעירים לחצר המשכן.
- אהרון יטיל גורל בין שני השעירים: אחד מהם יוקרב לה' (כקרבן חטאת) והשני ילך לעזאזל (דהיינו).
- אהרון ישחט את הפר.
- אהרון יקח בידו האחת מחתה עם גחלים בווערות ממזבח העולה, ובידו השנייה כף שבתוכה שם מלא חפניו (כפות ידיו) קטורת סמים "דקה מן הדקה", ויכנס לקדש הקדשים. שם יניח את המחתה, ויקטיר עליה את הקטורת. הענן שיעלה מהקטורת צריך לכסות את הכפורת שעל הארון.
- אהרון יקח את דם הפר, יכנס שוב לקה"ק, ויזה פעם אחת "על הכפורת", דהיינו מעליה, ושבע פעמים "לפני הכפורת", דהיינו - למטה. אין הדם צריך לגעת בארון העדות.
- יצא, ישחט את השעיר שעלה עליו הגורל לה', ויעשה לדמו כאשר עשה לדם הפר.
- יצא לקדש, יקח את דם הפר, ויזה שוב "אחת למעלה ושבע למטה", לכיוון פרוכת הקדש.
- יקח את דם השעיר ויעשה לדמו כאשר עשה לדם הפר.
- יערבב את מה שנשאר מדם הפר ודם השעיר, ויתן על קרנות מזבח הקטורת, ולאחמ"כ יזה שבע פעמים על מזבח הקטורת.
- יצא לחצר המשכן, יסמוך ידיו על ראש השעיר לעזאזל, ויתוודה עליו את כל עוונות בניי. לאחמ"כ ישלח את השעיר החי ביד איש "עתי" (מלשון "עת") המזומן לכן המדברה, אל ארץ "גזרה" - חרבה.
- אהרון יכנס שוב לקה"ק על מנת להוציא את המחתה ואת הכף.
- יצא לחצר, יפשוט את בגדי הלבן, יגנוז אותם (לשנה הבאה לא ישתמשו בהם), יטבול במקוה, וילבש את בגדיו.
- יקריב אהרון את עולתו (איל) ואת עולת העם (איל), ואת חלבי החטאות (הפר והשעיר) יקטיר המזבחה. את בשר הפר ואת בשר השעיר - ישרפו באש מחוץ למחנה (יחד עם עורם ופרשם - צואתם).

- המשלח את השעיר לעזאזל - יכבס בגדיו ורחץ בשרו במים, אך אינו טמא עד הערב, וכן השורף את בשר הפר והשעיר מחוץ למחנה.
- את כל הנ"ל יש לעשות בחודש השביעי בעשור לחודש. כמו כן ביום זה צריכים בניי להתענות ("תענו את נפשותיכם") - דהיינו לא לאכול ולא לשתות, וכן אסור לעשות בו מלאכה. ביום הזה יכפר ה' עלינו מכל חטאותינו.

פרק י"ז - פרק זה מכיל בתוכו 5 נושאים:

איסור אכילת בשר "תאוה" (א' - ז')

במדבר, כאשר רצו בניי לאכול בשר בהמה - היה אסור להם, אלא אם כן הקריבו בהמה זו לקרבן שלמים, ואז יש להם חלק שאותו הם צריכים לאכול. היו שתי סיבות לאיסור זה (אחת מתבארת כאן, ואחת בפרשת ראה שבספר דברים): הראשונה: היתה תופעה במצרים, שלא פסחה גם על בניי - להקריב קרבנות לע"ז. לכן, אומר ה', במדבר זהו זמן טוב להתרגל (מדין "חינוך") לא לאכול סתם כד בשר (כי יש חשש שגם יעקריבו אותו לע"ז, אלא רק אם מקריבים אותו לה' - רק אז יש לאכלו. הסיבה השנייה: במדבר - כולם חנו סביב למשכן. הוא היה בתוכם. לכן כל מי שרצה לאכול בשר - הלך למשכן. אך לאחר שיכנסו לארץ, כל אחד ישב בנחלתו ולא תמיד יהיה קרוב למשכן, לכן אפשר גם לאכול בשר "סתם כד". העובר על איסור זה - חייב כרת.

איסור "שחוטי חוץ" (ח'-ט')

גם כאשר בניי יקריבו קרבן לה' - צריכים הם להקריבו במשכן, ולא בכל מקום שהם רוצים. **העובר על איסור זה חייב כרת.**

איסור אכילת דם (י'-י"ב)

אסור לאכול דם של בעל חיים, כי הדם הוא הנפש. דהיינו: נפש החיים קשורה בדם, כי כאשר יוצא הדם מהגוף - הנפש יוצאת, ואומר ה': "ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם", את הדם אסור לכם לאכול, כי אני נתתי לכם אותו כדי שיזרק על המזבח, לכפר עליכם, שתדמו בנפשיכם כי מה שהיה ראוי להעשות בכם - נעשה בקרבן.

מצות כיסוי הדם (י"ג-י"ד)

כאשר אדם שוחט חיה או עוף טהורים כדי לאכלם - חייב לכסות את דמם בעפר, מה שאין כן בדם בהמה - שהרי קרבה על המזבח ובזמן המדבר היה אסור לאכול סתם כך בשר בהמה. טעם לכיסוי הדם הוא: כבוד לנפש האחוזה בו (כמו קבורה).

איסור אכילת נבלה וטרפה (ט"ו-ט"ז)

כל מי שיאכל נבלה או טרפה - יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב. ואם יכנס בטומאתו למשכן או שיאכל כך קדשים - ונשא עונו - חייב כרת.

פרק י"ח - איסור גילוי עריות

ה' מזהיר את בניי שלא יעשו כתועבות המצריים שהיו שטופים בזמה (זנות) וכן שלא יעשו כמעשה העמים היושבים בארץ כנען שגם הם שטופים בזנות. והתורה מפרטת את איסורי העריות:

1. לשכב עם אמן.
2. אשתו של אביך, והיא לא אמן (דהיינו: אמן החורגת).
3. אחותך בת אביך, או בת אמן (או בת שניהם).
4. נכדתך.
5. אחות אביך.
6. אחות אמן.
7. אשתו של אחי אביך (אשתו של דוד שלך, גם היא נקראת "דודתך").
8. כלתך, דהיינו אשת בןך.
9. אשת אחיך.
10. אשה ובתה. דהיינו: אם התחתנת עם אשה - אסור לך לשכב עם אמה (חמותך). וכן אם התחתנת עם אשה בעלת ילדים - אסור לך לשכב עם בתה.
11. שתי אחיות. אם התחתנת עם אחת - אסור לך להתחתן עם אחותה, אא"כ אשתך נפטרה, ורק אז מותר לך להתחתן עם אחותה.
12. אשה נדה.
13. אשת חברך.
14. אסור להעביר מזרעו למולך - דהיינו סוג של ע"ז שהיו מעבירים את בניהם באש לצורך ע"ז זו.
15. אסור לשכב עם גבר.
16. אסור לשכב עם בהמה, וכן שאשה לא תגרום לבהמה להרביע אותה (אצל זכר ונקבה זה נקרא - לשכב, אצל בהמות זה נקרא - להרביע).

ומסכמת התורה ואומרת: "אל תטמאו בכל אלה, כי בכל אלה (!) נטמאו הגויים אשר אני משלח מפניכם". והתוצאה של חטאים אלה: "ותקא הארץ את ישביה" - הארץ הקדושה לא יכולה לסבול בתוכה מעשים טמאים כאלו. ולכן מזהיר ה' את בניי ואומר להם: אתם אל תעשו מעשים כאלה כדי שהארץ לא תקיא גם אתכם.

פרשת קדושים

פרק יט

פרשת קדושים מכילה בתוכה המון מצות ועניינים שונים. מטרת המצות היא שנתקרב על ידם לה' ונהיה קדושים. הנושאים המפורטים בפרשה הם:

1. ציווי על מורא אב ואם.
2. על שמירת שבת.
3. איסור פניה אחרי ע"ז.
4. דיני אכילת קרבן שלמים, דהיינו: ביום זבחכם יאכל, וממחרת (דהיינו שאוכלים את הקרבן ביום ההקרבה, וכן בלילה, וכן ביום שלמחרת- לא כולל הלילה), והנותר ביום השלישי- באש ישרף. ומי שיאכל את הבשר ביום השלישי- עונשו כרת.
5. מתנות עניים: אדם שיש לו **שדה**, חייב להשאיר בו פאה (צד) שאותו לא קוצר- וצד זה שייך לעניים. כמו כן, כאשר הוא כבר קוצר, אם נופלות לו שיבולים מהיד- אסור לו להרים אותן. גם זה שייך לעניים. **שתי מצוות אלה נקראות: פאה ולקט**. וכן לגבי **כרם**: כאשר אתה בא לקחת את האשכולות הענבים, אז את העוללות- דהיינו האשכולות שלא בשלו עדיין והם כמו "עוללל"- תינוק (הם עדיין קטנים), חייב אתה להשאיר לעניים. וכן אם נפלו לך כמה ענבים מהיד- אסור לך להרים אותם. **שתי מצוות אלה נקראות: עוללות ופרט**.
6. יחסים מתוקנים שבין אדם לחברו: נושא זה כולל כאן פרטים רבים: לא לגנוב (בסתור), לא לכחש (דהיינו שאם חבר נתן לך כסף לשמור אסור לך לכחש בו ולומר שהוא לא הביא לך), לא לשקר, לא להשבע בשם ה' לשקר, לא לעשוק (דהיינו לא לתת לחברך את השכר המגיע לו), לא לגזול (בכח), לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר (דהיינו: אתה צריך לשלם למי שעובד אצלך בזמן), לא תקלל חרש, ולפני עור לא תתן מכשול (ומכיוון שאתה עלול לחשוב, שהרי החרש לא שומע אותך, והרי העור לא יתבע אותך לדין, כי הוא לא ראה מי שם לפניו את המכשול- לכן מסיימת התורה ואומרת) "ויראת מאלהיך, אני ה'". תשפטו משפט צודק, לא תרכל, אל תעמוד מן הצד כאשר חיי חברך בסכנה, אלא תלך להצילו (אם אתה יכול). לא תשנא את אחיך בלבבך, אלא תוכיח אותו בנועם על מעשיו, וכך לא תשא עליו בלבך חטא. לא תנקום בחברך, ולא תשמור לו שנאה בלב, אלא תאהב אותו ותכבד אותו כפי שאתה רוצה שיכבדו אותך (ללא קשר למה שהוא נתן לך וכד').
7. איסורי כלאים: כלאים פירושו: עירבוב שני מינים שונים יחדיו. התורה מפרטת שלושה סוגים של כלאים: 1. כלאי בהמה: אסור להרביע שתי בהמות שלא מאותו סוג (כגון: שור וחמור). 2. כלאי שדה: אסור לזרוע בשדה שני מינים מעורבבים (כגון חטה ושעורה). 3. כלאי בגדים: אסור שיהיה עלים שעטנו (דהיינו צמר ופשתים יחדיו).
8. שפחה חרופה: בפרשת משפטים למדנו שמותר לעבד עברי להתחתן עם שפחה כנענית. כאן התורה מדברת במקרה בו האדון של העבד רוצה שהשפחה תתחתן עמו, ובא מישהו אחר ושכב איתה. כעת צריך לבדוק: אם השפחה עדיין שפחה ("לא נפדתה או חופשה לא ניתן לה") אזי היא חייבת מלקות ("ביקורת תהיה") והאיש חייב קרבן אשם (הנקרא: "אשם שפחה חרופה"). אם היא כבר היתה משוחררת העבדות- יהיו שניהם חייבים מות. "נחרפת" פירושו: מיועדת.
9. איסור ערלה ומצות נטע רבעי: כאשר בניי יהיו בארץ ויטעו עצי פרי, חלה עליהם מצות ערלה, דהיינו: הפירות אסורים באכילה במשך שלוש שנים. בשנה הרביעית- חייבים במצות נטע רבעי (היינו: הנטיעה בשנתה הרביעית) ופירות שגודלים במהלך שנה זו הם קדושים וצריכים להעלות לביהמ"ק ולאכול אותם בקדושה מתוך הלל ושבת לה' ("קדש הילולים"). מהשנה החמישית והלאה- מותר לאכול בכל מקום.
10. דינים האסורים משום חוקות הגויים: אסור לאכול במקום שיש שם **דם** כי כך היו עושים הגויים בכשפיהם, וכן לא **לנחש**- לקבוע שעושים מעשה וכדומה על פי דבר מקרי שקורה, וכל לא **לעונן**- לקבוע שזמן- **עונה** מסויימת טובה למעשה מסויים וכדומה. אסור לגלח את **פאות צידי הראש** ובכך לגרום לשער הראש להיות כעגול בהקיפו, ואסור להשחית את **פאות צידי הזקן** על ידי גילוחן. אסור **לשרוט** בשרנו מרוב צער אם נפש- אדם, מת לנו, ואסור לעשות **כתובת קעקע**- שחורטים ומשקעים את הדיו לתוך העור. אסור למסור את הבת **לזנות**- שכל מי שרוצה ישכב איתה וישלם על כך כדי שלא תזנה הארץ ותתמלא זמה- מחשבות רעות. צריך **לשמור שבת ולירא מהמקדש**- וכן להתנהג בו כראוי. אסור לפנות ולשאול **באובות**- שהיו מעלים רוחות מתים ושואלים על דברים העתידיים לקרות, וכן לא **לידעונים**- וכן לא לטמאה בהם- על ידי פניה לאדם ששואל בהם. מפני אדם מבוגר מאוד- **שיבה** (זקן בלשונו) שמגיע- צריך לקום, וצריך **להדר** וכבד פני אדם זקן- שהוא חכם בתורה וזה חלק מיראת ה' שהרי תורת ה' מצויה בו.

אהבת הגר ועשית צדק

(לג) וְכִי כֹאשֶׁר יִגּוּר אֶתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ תִרְמוּ אֹתוֹ:

(לד) אֲלֵא כְּאֲזַרְח מִכֶּם יִהְיֶה לְכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֶתְכֶם וְאַהֲבַתְּ לוֹ כְּמוֹדְךָ כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְאַתֶּם יוֹדְעִים הֵיטֵב אֵיךְ הִהְרַגְשָׁה, אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם:

(לה) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל אִי צִדֵּק בְּמִשְׁפָּט (זו אזהרה לכל אחד, ולא לדיינים בלבד- כמו שנאמר לעיל פס' ט"ו) בְּמִדָּה זוּ מִידַת אֹרֶךְ בְּמִשְׁקָל מִידַת כּוֹבֵד וּבְמִשׁוּרָה מִידָה שְׂמוּדִים בֵּה נוֹזְלִים, וְהַכּוֹנֵה הִיא שְׁלֵא תִרְמוּ בְעַנְיִינִים אֱלוֹ (וְהֵם דּוֹגְמָאוֹת בִּלְבַד. לְמִשְׁלֵא אִם אֵתָה מוֹכֵר בַּחֲנוּת בְּדִים, וּמִבְקָשִׁים מִמֶּךָ מֵטֵר אֶחָד- אֵל תִּתֵּן קִצַּת פְּחוֹת):

(לו) מֵאֲזַנִּי מֵאֲזַנִּים שֶׁל צִדֵּק (הַכּוֹנֵה שֶׁהַמֵּאֲזַנִּים יִהְיוּ מְדוּיִיקוֹת) אֲבָנֵי צִדֵּק אֲבָנֵי הַמִּשְׁקָל, שְׁאִיתֵן שְׁקָלוֹ- שִׁיִּהְיוּ מְדוּיִיקוֹת, אִיפֹת צִדֵּק וְהֵינן צִדֵּק אִיפֵה וְהֵינן אֱלוֹ מִידוֹת שְׁאִיתֵן שׁוֹקְלִים- שְׁגָם הֵן יִהְיוּ מְדוּיִיקוֹת יִהְיֶה

לְכֶם אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאַרְץ מִצְרַיִם:

(לז) וּשְׂמֵרְתֶם אֶת כָּל חֻקְתֵי וְאֵת כָּל מִשְׁפָּטֵי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְדוּד: פ

פרק כ

העונש של הנותן מזרעו למוֹלֵךְ, ופונה לבעל אוב וידעוני

- (א) **וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:**
- (ב) **וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ כֹּל אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לַמֹּלֵךְ-מוֹת יוֹמֵת כִּי־צַד? עִם אֲנָשֵׁי הָאָרֶץ יִרְגְּמֵהוּ בְּאֶבֶן:**
- (ג) **וְאֲנִי וְגַם אֲנִי אֶתֵּן אֶת פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא לְהַעֲנִישׁוּ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרֵב עַמּוֹ לֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבַּיִת בְּנֵי מִזְרָעוֹ נִתֵּן לַמֹּלֵךְ וְזֶה גֵרִם לְמַעַן טָמֵא אֶת מִקְדָּשִׁי בְּגִלְגַל עֲבָרָה חֲמוּרָה זֹו וְלַחֲלֹל אֶת שְׁם קִדְּשִׁי:**
- (ד) **וְאִם הָעָלַם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת עֵינֵיהֶם מִן הָאִישׁ הַהוּא בְּתֵתוֹ מִזְרָעוֹ לַמֹּלֵךְ וּמִדּוּעַ שִׁיעֲלִימוּ עֵינֵיהֶם? לְבַלְתִּי הַמִּית אֹתוֹ כִּי הֵם לֹא יִרְצוּ שִׁימוֹת:**
- (ה) **אִז וְשָׁמַתִּי אֲנִי אֶת פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת כָּל הַזָּנִים אַחֲרָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ לְזָנוֹת אַחֲרֵי הַמֹּלֵךְ מִקְרֵב עַמִּים זֹאת אוֹמֵרֵת, שְׂאֲנִי אֲכַרִּית אוֹתוֹ וְאֶת הָאֲנָשִׁים הַזֹּנִים אַחֲרָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ (וְאֵל אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ):**
- (ו) **וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה תֵלֶךְ לְדֹרוֹשׁ אֶל הָאֲבֹת אֲנָשִׁים הַמַּעֲלִים רוּחוֹת שֶׁל מֵתִים וְאֵל הַיְדַעְנִים מִכְשָׁפִים לְזָנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנִתְּנִי אֶת פְּנֵי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרֵב עַמּוֹ:**
- (ז) **וְהִתְקַדְּשְׁתָּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם:**
- (ח) **וְשִׁמְרֶתֶם אֶת חֻקְתִּי וְעִשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְדוּד מִקְדָּשְׁכֶם:**

העונש של מקללי הורים, ואיסורי עריות

- (ט) **כִּי אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ מוֹת יוֹמֵת כִּי אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל וְלֹכַן דָּמִיו בּוֹ הוּא אִשָּׁם בַּדָּבָר, הוּא אִשָּׁם בְּמוֹתוֹ שֶׁל עַצְמוֹ:**
- (י) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֵף אֶת עַם אֲשֶׁת אִישׁ הַכּוֹוֹנָה אֲשֶׁר יִנְאֵף אֶת אֲשֶׁת רְעֵהוּ מוֹת יוֹמֵת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:**
- (יא) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אֲשֶׁת אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גְּלַה מוֹת יוֹמֵתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמִיהֶם בָּם:**
- (יב) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת פִּלְתּוֹ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל בְּנוֹ מוֹת יוֹמֵתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבַל עֲרֻבָה וְתוֹעֵבָה עֲשׂוּ דְמִיהֶם בָּם:**
- (יג) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת זָכָר מִשְׁכָּבִי כִּמוֹ שְׂשׂוּכָבִים עִם אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמֵתוֹ דְּמִיהֶם בָּם:**
- (יד) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זָמָה זָנוֹת הוּא בְּאִשׁ יִשְׁרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:**
- (טו) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכָבְתּוֹ יִשְׁכַּב עִם בְּבַהֲמָה מוֹת יוֹמֵת וְאֶת הַבְּהֵמָה תִּהְרָגוּ וּמִדּוּעַ הוֹרָגִים גַּם אֶת הַבְּהֵמָה? מִשּׁוּם שֶׁזֶה כֹּזֵה בַּזִּיּוֹן וְתוֹעֵבָה, שְׂאִינְנוּ רוֹצִים אֲפִילוֹ לְרֹאוֹת בַּהֲמָה זֹו שׁוֹב וְלוֹמֵר עֲלֶיהָ: הִנֵּה הַבְּהֵמָה שְׂפֹלוֹנִי שִׁכַּב אִתָּה:**
- (טז) **וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל כָּל בְּהֵמָה לְרַבְעָה כִּדִּי שֶׁהַבְּהֵמָה תִּרְבִּיעַ אֹתָהּ וְהִרְגֵת אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת הַבְּהֵמָה מוֹת יוֹמֵתוֹ דְּמִיהֶם בָּם:**
- (יז) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֵתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְקִיּוּ אִם הִיא בַת שְׁנֵיהֶם וְרָאָה אֶת עֲרוֹתָהּ הַכּוֹוֹנָה שְׂהוּא שִׁכַּב אִתָּה וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֲרוֹתוֹ וְהִיא גִּי"כ שִׁכְבָה אִתּוֹ מִרְצוֹן (וְלֹא מֵאוֹנֵס) חֶסֶד חֲרָפָה הוּא וְנִכְרַתוּ לְעֵינָי בְּנֵי עַמִּים כִּי עֲרוֹת אֲחֵתוֹ גְּלַה וְלֹכַן עֲזוֹנוֹ חֲטָאוֹ יִשָּׂא:**
- (יח) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה דְּוָה חוּלָה (וְהַכּוֹוֹנָה שֶׁהִיא נְדָה אוֹ זָבָה) וְגִלְגַל אֶת עֲרוֹתָהּ אֶת מְקַרְהָ עֲרוֹתָהּ הָעֵרָה גִּלְגַל וְהִיא גִלְתָה אֶת מְקוֹר דְּמִיָּה וְנִכְרַתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרֵב עַמִּים:**
- (יט) **וְעֲרוֹת אֲחֹת אִמָּךְ וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלַה כִּי אֶת שְׂאֵרוֹ בִּשְׂרָר שֶׁל אָבִיו הָעֵרָה גִּלְגַל עֲזוֹנָם יִשָּׂאוּ:**
- (כ) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת דָּדוֹ (הַכּוֹוֹנָה עַל אֲשֶׁתוֹ שֶׁל אִחֵי הָאֲבָא) עֲרוֹת דָּדוֹ גְּלַה חֲטָאֵם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים לֹא יִלְדִים יוֹמֵתוֹ:**
- (כא) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲשֶׁת אַחִיו נְדָה תוֹעֵבָה הוּא עֲרוֹת אַחִיו גְּלַה עֲרִירִים יִהְיוּ:**
- (כב) **וְשִׁמְרֶתֶם אֶת כָּל חֻקְתִּי וְאֶת כָּל מִשְׁפָּטִי וְעִשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִקִּיא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שְׂמָה לְשִׁבְתְּכֶם:**
- (כג) **וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֵּי הַגּוֹי אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנִיכֶם כִּי אֶת כָּל אֱלֹהִים עֲשׂוּ הַגּוֹיִים וְאֶקַּץ בָּם עַד שְׂמַאֲסַתִּי בָּהֶם:**
- (כד) **וְאִמְרוּ לְכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ וְתִקְבְּלוּ אֶת אֲדָמְתֶם וְאֲנִי אֲתַנְנֶה לְכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֶתְהָ אֶרֶץ זָבַת שְׂנוּזֵל מִמֶּנָּה חֶלֶב וְדָבָשׁ אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים:**
- (כה) **וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לְטִמְאָה וּבֵין הָעוֹף הַטָּמֵא לְטָהוֹר וְעִי שֶׁתְּבַדִּילוּ- וְלֹא תִשְׁקָצוּ תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּבַהֲמָה וּבְעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לְכֶם לְטָמֵא:**
- (כו) **וְהִיִּיתֶם לִי קְדָשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְדוּד וְאֲבַדֵּל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:**

העונש של בעל אוב וידעוני

- (כז) **וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָּהֶם אֹב אוֹ יְדַעְנִי כִּאֵן הַכּוֹוֹנָה שֶׁהֵם בְּעַצְמָם בְּעֵלֵי הָאֹב וְלֹא שֶׁהֵם הוֹלְכִים אֵלֵיהֶם כִּמוֹ שֶׁנִּכְתַּב קוֹדֵם בְּפֶסֶק כ', דִּינָם הוּא מוֹת יוֹמֵתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיהֶם בָּם: פ**

פרשת אמר

פרק כא

קדושתם של הכהנים

(א) ויאמר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֱהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנַפֵּשׁ לָמַת לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי הַכּוֹוֹנָה שְׂאֵסוּר לַכֹּהֵן לְהַטְמֵא לְמֹתִים:

(ב) כִּי אִם אֵלֶּא (למי מותר להם להטמא?) לְשָׂאוּ לְבָשְׂרוֹ לְבָשְׂרוֹ הַקָּרֵב אֲלָיו: לְאָמוֹ וּלְאֵבָיו וּלְבָנָו וּלְבֵיתוֹ וּלְאֲחָיו:

(ג) וּלְאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֲלָיו פִּירוּשׁוֹ: אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה נְשׂוּאָה לְאִישׁ- לָהּ יִטְמָא אֵךְ אִם הִיא כָּבֵר נְשׂוּאָה לְאִישׁ אַחֲר- לֹא יִטְמָא לָהּ בַּמּוֹתָהּ:

(ד) לֹא יִטְמָא אִישׁ בְּעַל חָשׁוּב בְּעַמִּי הַכּוֹוֹנָה לַכֹּהֵן, כִּי זֶה יִגְרוּם לְהַחֲלוֹ לַחֲלֹל אֶת קְדוּשְׁתוֹ (אם הוּא יִטְמָא לְמֹתִים):

(ה) לֹא יִקְרְחוּ קְרָחָה קְרַחַת בְּרֵאשִׁים וּפְאַת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרֻטָּת לְאוֹת אַבְל עַל מַת:

(ו) קְדָשִׁים יִהְיוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחָלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת אֲשֵׁי הַקְּרִבָּנוֹת שֶׁל יְדוּד לָחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְלֹכֵן וְהָיוּ קְדָשׁ:

(ז) אִשָּׁה זָנָה מוּפְקֶרֶת (ואפילו אם היא חזרה בתשובה) וְחָלְלָה שְׂנוּלְדָה מִכֹּהֵן שֶׁהִתְחַתֵּן עִם מִיִּשְׁהִי שֶׁהִיתָה אֲסוּרָה לוֹ לֹא יִקְרְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִיִּשָּׁה מִבְּעֵלָה לֹא יִקְרְחוּ כִּי קְדָשׁ הוּא לְאֱלֹהֵיוֹ:

(ח) וְקְדָשְׁתּוֹ אֵתָה צָרִיךְ לַכְּבֹד וּלְקַדֵּשׁ אֶת הַכֹּהֵן כִּי אֶת לָחֶם אֱלֹהֵיךָ הוּא מִקְרִיב קְדָשׁ יִהְיֶה לְךָ כִּי קְדוֹשׁ אָנִי יְדוּד מִקְדָּשְׁכֶם:

(ט) וְבַת אִישׁ בָּהֵן כִּי תַחַל לְזָנוֹת הַכּוֹוֹנָה שֶׁהִיא מַחֲלֵלָת אֶת קְדוּשְׁתָּהּ בַּכֵּךְ שֶׁהִיא מִפְקִירָה אֶת עֲצֻמָּהּ, אִז לֹא רָק שֶׁהִיא מַחֲלֵלָת אֶת קְדוּשְׁתָּהּ, אֵלֶּא גַם אֶת אֲבִיהָ הִיא מַחֲלֵלָת וְלֹכֵן בְּאִשׁ תִּשְׂרָף: ס

קדושתו של כהן גדול

(י) וְהִכְהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר יוֹצֵק שִׁפְכוֹ עַל רֵאשׁוֹ שָׂמֹן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא וְהִסְמִיכוּ אֶת יָדוֹ לְלִבֵּשׁ אֶת הַבְּגָדִים הַמְּיוּחָדִים שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת רֵאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ לֹא יִגְדֵל שִׁיעָר אֲפִילוֹ כְּאֲשֶׁר הוּא אַבְל וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם לֹא יִקְרַע אֶת בְּגָדָיו:

(יא) וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מַת לֹא יָבֵא וְאֲפִילוֹ לְאֵבָיו וּלְאָמוֹ לֹא יִטְמָא:

(יב) וּבִשְׂעָה שֶׁמַּת לוֹ מַת וּמֵן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְאִז לֹא יִחָלֵל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיו שְׂעוֹזֵב אֶת עַבּוּדָתוֹ בַּמִּקְדָּשׁ מִשׁוּם שִׁיוּצָא לְלוּוִיָּהּ כִּי נָזַר תַּפְאַרְתָּ שָׂמֹן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אָנִי יְדוּד:

(יג) וְהוּא אִשָּׁה בְּתוּלָיָהּ יִקַּח וְאֲפִילוֹ עִם אֶלְמָנָה אֲסוּרָה לֹא יִתְחַתֵּן (כְּדַלְקָמוֹ):

(יד) אֶלְמָנָה וְגְרוּשָׁה וְחָלְלָה זָנָה אֶת אֱלֹהֵי לֹא יִקַּח כִּי אֵלֶּא בְּתוּלָה מִעַמִּי יִקַּח אִשָּׁה:

(טו) וְאִם יַעֲשֶׂה כֵן, אִז לֹא יִחָלֵל זָרְעוֹ בְּעַמִּי כִּי אָנִי יְדוּד מִקְדָּשׁוֹ: פ

כהן בעל מום

(טז) וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(יז) דַּבֵּר אֶל אֱהֲרֹן לֵאמֹר כָּל אִישׁ מִזֵּרְעֶךָ לְדֹרְתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לָחֶם אֱלֹהֵיו:

(יח) כִּי כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב וְהַתּוֹרָה נוֹתַנָת דּוּגְמָאוֹת לְמוֹמִים שְׂפּוֹסִילִים אֶת הַכֹּהֵן מִלְּעַבּוֹד: אִישׁ כֹּהֵן עוֹר אִז פִּסַּח שְׂאֵין לוֹ רַגְלַיִם אִז חָרָם שְׂאֵין לוֹ אָף, אֵלֶּא נַחֲרִיִּים בַּלְבַּד אִז שְׂרוּעַ שְׂאֵבֵר אַחַד בְּגוּפוֹ גָּדוֹל מִשְׂמַעוּתִית מִהַשְּׁנִי:

(יט) אִז אִישׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְר רֶגֶל אִז שִׁבְר יָד:

(כ) אִז גִּבּוֹה גְבוּהָ בְּאֹפֶן חָרִיג אִז דֶּק נִמּוּךְ בְּאֹפֶן חָרִיג אִז תִּבְלַל בְּעֵינָיו זֹהִי מַחֲלָה שִׁישׁ בְּעֵין, שֶׁהַלָּבָן מִתְעַרְבֵב יַחַד עִם הַצֵּבַע (כַּחֲלוֹ/ חוּם וְכַדִּי) אִז גָּרֵב אִז יִלְפַת שְׂתִיָּהֵן מַחֲלוֹת עוֹר מְסוּיָמוֹת אִז מְרוֹחַ אֲשָׁף שֶׁאֶחָד מֵאֲשָׁכָיו- נִמְעַד:

(כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם מִזֵּרַע אֱהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב אֶת אֲשֵׁי יְדוּד כִּי מוּם בּוֹ וְלֹכֵן אֶת לָחֶם אֱלֹהֵיו לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב:

(כב) אַךְ לְמִרוֹת שְׂאֵסוּר לוֹ לְהִקְרִיב, מוֹתֵר לוֹ לְאֶכּוֹל קְדָשִׁים (כִּי אֵין הוּא טָמֵא, אֵלֶּא רָק בַּעַל מוּם) לָחֶם אֱלֹהֵיו מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים דְּהֵיִינוּ: חֲטָאוֹת וְאֲשֵׁמוֹת וּמֵן הַקְּדָשִׁים דְּהֵיִינוּ שְׂלָמִים יֵאָכְל:

(כג) אַךְ אַבְל אֵל הַפְּרִכָּת הַמְּבַדִּילָה בֵּין הַקְּדָשׁ וּבֵין קְהִ"ל לֹא יָבֵא וְאֵל הַמְּזַבַּח לֹא יִגֹּשׁ כַּדִּי לְהִקְרִיב קְרִבָּנוֹת כִּי מוּם בּוֹ וְלֹא יִחָלֵל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אָנִי יְדוּד מִקְדָּשְׁכֶם:

(כד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן וְאֵל בְּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

פרק כב

כהן טמא לא יאכל קדשים

(א) וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) דַּבֵּר אֶל אֱהֲרֹן וְאֵל בְּנָיו וַיִּנְזְרוּ לֹא יֵאָכְלוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִז לֹא יִחָלְלוּ אֶת שֵׁם קְדָשֵׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אָנִי יְדוּד וּבְאִיזוֹ מְצִיאוֹת מְדוּבָר:

(ג) אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרְתֵיכֶם כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב מִכָּל זָרְעֶכֶם אֶל הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְיְדוּד וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו אִז וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִלִּפְנֵי אָנִי יְדוּד:

(ד) איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב ומשום כך הוא טמא בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל אדם שהוא טמא נפש נטמא ממת או איש כהן אשר תצא ממנו שכבת זרע:
(ה) או איש אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא לו אחד משמונת השרצים המטמאים או שנגע באדם אשר יטמא לו אשר הוא טמא לכל טמאתו לכל טומאה שתהיה:
(ו) נפש כהן אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים:
(ז) ובא השמש ולאחר שתשקע השמש, אז וטהר, ואחר כך יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא זה שייך לכהן, רק שעד עכשיו הוא לא יכל לאכול מכיוון שהיה טמא:
(ח) נבלה וטרפה לא יאכל הכהן לטמאה בה ויטמא ממנה אני ידוד (זהו איסור גם על שאר בניי אך התורה מזהירה שוב את הכהנים שקדושתם גבוהה יותר:
(ט) ושמרו הכהנים את משמרתם ולא כדי שלא ישאו עליו בגלל שיאכלו קודש בטומאתם חטא ומתו בו וימותו כי יחללוהו אני ידוד מקדשים:

איסור אכילת קודש לזרים

(י) וכל זר אדם שאינו כהן לא יאכל קדש וכן תושב אדם שגר אצל כהן ושכיר אדם שעובד אצל הכהן לא יאכל קדש:
(יא) וכהן כי יקנה נפש קנינו כספו כהן שקנה עבד הוא כן יאכל בו ויליד ביתו מי שנולד לעבד זה בבית הכהן הם כן יאכלו בלחמו:
(יב) ובת כהן כי תהיה תחתון לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל:
(יג) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע וילדים אין לה ושבחה והיא תחזור אל בית אביה כנעוניה ותגור אצלו כמו שהיתה גרה בימי נערותה- מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו: ס
(יד) ואיש זר כי יאכל קדש בשגגה ויסיף חמשתו קנס עליו ונתן לכהן את הקדש ישלם לכהן את שווי החתיכה שאכל בטעות (ויסויף חומש):
(טו) ומדוע יש לקנוס את העושה כן? כדי ש ולא יחללו בניי את קדשי בניי ישראל את אשר ירימו לידוד שיזהרו ביותר לא לאכול אפילו בטעות:
(טז) והשיאו אותם עון אשמה באכלם את קדשיהם כשבניי יאכלו בטעות את הקדשים שהם עצמם יקדישו להי שיאו אותם עון אשמה, יטילו על עצמם עון חמור כי אני ידוד מקדשים: פ

איסור הקרבת קרבנות עם מום

(יז) וידבר ידוד אל משה לאמר:
(יח) דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם- שאדם נודר להקריב כך וכך קרבנות ולכל נדבותם- שאומר את הבהמות האלו והאלו אנדב למשכן אשר יקריבו לידוד לעלה:
(יט) לרצונכם- שיעשה אותו שיעלה לו לרצון בכל שתמים זכר יהיה הקרבן אם הוא מהבבקר בפשבים ובבעזים:
(כ) כל אשר בו מום לא תקריבו כי לא לרצון- ה' לא ירצה אותו יהיה לכם:
(כא) ואיש כי יקריב זבח שלמים- שהם רק קדשים רגילים ולא קדשי קדשים כמו עולה לידוד לפלא- לפרש בפיו שזה יהיה נדר או לנדבה בבקר או בצאן, בכל זאת הקרבן חייב להיות תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו:
(כב) עורת- הקרבן עור או שבור- לו אחד מאבריו או חרוץ-חתוך לו אחד מאבריו או יבלת- עור יבש בולט או גרב- שחין יבש כולו או ילפת- שחין יבש מלמטה ולח ומלא מוגלה מלמעלה לא תקריבו אלה לידוד- לא תנדרו אותם לקרבנות, ואם נדרתם אותם אז ואשה- על האש לא תתנו מהם על המזבח לידוד:
(כג) ושור ושה שרוע- שאיבר גדול מהרגיל וקלוט- שפרסותיו מחוברות כמו של סוס נדבה תעשה אתו- פירוש המילה נדבה כאן שונה מכל הפרשה ועניינה הוא שהיא תהיה נדובה למשכן אך לא להקרבה למזבח אלא כדי למכרה ולקנות בכסף קרבנות ולנדר- על המזבח לא ירצה:
(כד) ומעוד- שביצוי מעוכות וכתות- שביצוי מרוסקות לגמרי ונתוק- שהביצים מנותקות מהגידים המחברים אותם לגוף אך נמצאות בתוך השק שלהן וקריות- שהשק כולו נכרת עם הביצים לא תקריבו לידוד ובארצכם לא תעשו- לא תעשו כך לבעלי החיים שהרי אינם יכולים להוליד אחר כך ולקיים את הציווי פרו ורבו שצוו בבריאת העולם:
(כה) ומיד בן נכר-גוי לא תקריבו את לחם אלהיכם מקל אלה- אסור לכם להקריב בהמות בעלות מום אע"פ שקיבלתם אותם מגויים כי משחתם- קלקולם בהם מום בם ולכן לא ירצו לכם: פ

עוד מדיני קרבנות

(כו) וידבר ידוד אל משה לאמר:
(כז) שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים-הראשונים תחת-ברשות אמו ומיום השמיני והלאה ירצה- יוכל לעלות לרצון לקרבן אשה לידוד:
(כח) ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד- שזו אכזריות גדולה:
(כט) וכי תזבחו זבח תודה לידוד לרצונכם תזבחו-תקריבו אותו כך שיהיה לרצון לכם בכך שבעת ההקרבה תחשבו שביום ההוא יאכל וכו':

(ל) ביום ההוא-וכל הלילה יאכל לא תותירו ממנו עד בקר אני ידוד:

(לא) ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני ידוד:

(לב) ולא תחללו את שם קדשי- באי שמירת המצוות ואז אוכל לקיים ונקדשתי בתוך בני ישראל- אם תקיימו את המצוות אני ידוד מקדשכם:

(לג) המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים- ולשרות ביניכם אני ידוד: פ

כלל המועדים- פרק כ"ג

שבת

(א) וידבר ידוד אל משה לאמר:

(ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ידוד אשר אתם ובית הדין שיקדש את החודשים תקראו אתם להם מקראי קדש יום שקוראים-אומרים עליו שהוא קדוש אלהים מועדי הם מועדי: כל המועדים הכתובים בפרק.

(ג) ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון שמפסיקים מלעשות מלאכה מקרא קדש שקוראים ליום זה קדוש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לידוד בכל מושבתיכם המקומות בהם אתם גרים:

פ

פסח וחג המצות

(ד) אלה מועדי ידוד מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים- בזמנם. בניגוד לשבת שהיא כל שבעה ימים בצורה קבועה שאר המועדים תלויים בתאריך בחודש ולכן הם תלויים למעשה בקידוש החודש של בית הדין ולכן אתם- ישראל תקראו אותם שיהיו במועדים:

(ה) בחדש הראשון- ניסן, בארבעה עשר לחדש בין הערבים- מחצות היום עד לשקיעה, עושים קרבן פסח לידוד:

(ו) ובחמשה עשר יום לחדש הזה מתחיל חג המצות לידוד שבו שבעת ימים מצות תאכלו:

(ז) ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם ולכן כל מלאכת עבודה (אך לא מלאכת אוכל נפש) לא תעשו:

(ח) והקרבתם אשה לידוד- קרבנות שעולים על האש, מיוחדים לימים אלו (שיפורטו בפרשת פנחס בספר במדבר), נוסף לקרבנות הרגילים שבעת ימים, וגם ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו: פ

הנפת העומר

(ט) וידבר ידוד אל משה לאמר:

(י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי- כאשר תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר- כמות העומר של שעורים שהיא כליטר וחצי תבואה לערך ראשית קצירכם- הראשון שבכל הקציר שבארץ אל הנהן:

(יא) והניף את העמר לפני ידוד- בחצר אוהל מועד לרצונכם- כדי שתהיו רצויים לפני ה' ממחרת השבת- מקרא הקודש הראשון של חג המצות שבו שובתים ממלאכה, וניפנו הנהן:

(יב) ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו- בתוך שנתו הראשונה לעלה לידוד:

(יג) ומנחתו- של הכבש איננה רגילה כשל כל כבש שהיא עשרון סולת אחד אלא היא שני עשרונים סלת בלולה בשמן אשה לידוד ריח ניחח ונספה- לעומת המנחה הנסך הוא רגיל יין רביעת ההין:

(יד) ולחם- לכל סוגיו וקללי- גרעיני תבואה קלויים וכרמל- גרגרים לחים טחונים לא תאכלו- מהתבואה החדשה עד עצם- לתוך היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם- העומר המונף, וזה חקת עולם לדתיתכם בכל מושבתיכם- בכל המקומות בהם אתם גרים יהיה אסור לאכול מהתבואה החדשה עד הנפת העומר: ס

ספירת העומר וחג השבועות

(טו) וספרתם לכם ממחרת השבת- מקרא הקודש הראשון של חג המצות שבו שובתים ממלאכה מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות- שבועות תמימות- שלמות תהיינה:

(טז) עד- לא כולל ממחרת השבת השביעת תספרו שיום זה שעד אליו (לא כולל אותו) סופרים הוא חמשים יום וביום זה (שהוא גם חג השבועות) והקרבתם מנחה חדשה- מהתבואה החדשה לידוד מהחטה החדשה שצמחה:

(יז) ממושבתיכם תביאו לחם תנופה- שאותו יניפו שתיים- לחמים שני עשרונים סלת תהיינה חמץ תאפינה- המנחה היחידה שנאפית חמץ היא זו, בפורים- שתי הלחם האלו הם הראשונים- הבכורים מהתבואה החדשה שקרבים במשכן לידוד:

(יח) והקרבתם על- עם הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה לידוד ומנחתם ונספיהם אשה ריח ניחח לידוד:

(יט) ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים:

(כ) והניף הנהן אתם- את כבשי השלמים על- עם לחם הבכורים תנופה לפני ידוד כאשר הלחם נמצא על שני כבשים ובניגוד לשלמים רגילים שאותם יכולים ישראלים לאכול שלמים אלו קדש יהיו לידוד ולכן יאכלו רק לנהן:

(כא) וקראתם בעצם- בתוך היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדתיתכם:

(כב) מכיוון שבאיזור חג השבועות נמצאת עונת הקציר חוזרת התורה ומזהירה על מצוות הנוהגות בעונה זו וּבְקַצְרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה- לא תסיים לקצור פֶּאת- קצה שֶׁדָּךְ בְּקַצְרְךָ וְלִקְט קְצִירְךָ- שנופל לך בשעת הקצירה לא תִלְקֹט אלא לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יִדְוֹד אֱלֹהֵיכֶם: ס

זכרון תרועה (ראש השנה)

(כג) וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(כד) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי- תשרי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שְׁבֻתוֹן זְכוֹן תְּרוּעָה- שתריעו בשופר וזה יזכיר אתכם לפני ה', ויום זה הוא מְקַרָּא קֹדֶשׁ:

(כה) כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיְדוּד- קרבנות מיוחדים ליום זה: ס

יום הכיפורים

(כו) וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(כז) אַךְ- אבל בניגוד לשאר המועדים במועד זה מתענים בְּעִשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפָּרִים הוא מְקַרָּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם- תצומו בלי לאכול ולשתות וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיְדוּד:

(כח) וְכָל מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כַּפָּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם:

(כט) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶה תִצּוֹם בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה מֵעַמִּיָּה- עונשה כרת:

(ל) וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבֹדְתִי- והשמדתי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מְקַרָּב עִמָּה- שזה בעצם הפירוש של כרת- אבדן הנפש:

(לא) כָּל מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:

(לב) שְׁבֻת שְׁבֻתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם הַחַל מ- בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב- אף על פי שזה עינוי ודבר זה הוא קשה תתחילו את התענית מהערב הקודם ולא מהבוקר וכדומה, מְעַרְבַּ עַד עֶרֶב- שלמחרת תִּשְׁבְּתוּ שְׁבֻתָּכֶם:

חג הסוכות ושמיני עצרת

(לג) וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(לד) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסּוּכוֹת שְׁבַעַת יָמִים לַיְדוּד:

(לה) בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מְקַרָּא קֹדֶשׁ כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

(לו) שְׁבַעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אֶשֶׁה לַיְדוּד בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי- שהוא כבר איננו סוכות, גם כן מְקַרָּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיְדוּד עֲצֵרֶת הוּא- גם ביום זה עוצרים ממלאכה כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

(לז) סִיכּוֹם זִמְנִי: אֶלֶה- כל המועדים שהזכרו לעיל מוֹעֲדֵי יְדוּד אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מְקַרָּאֵי קֹדֶשׁ שֶׁזֶה גַם אוֹמֵר לְהִקְרִיב אֶשֶׁה לַיְדוּד עֲלֶיהָ וּמִנְחָה זָבַח וְנִסְכִּים- העולה והמנחה והנסכים שלה וכן הזבח- השלמים והמנחה והנסכים שלו דְּבַר יוֹם- דבר- הקרבן של כל יום תקריבו בְּיוֹמוֹ:

(לח) וְקַרְבֹּנוֹת מוֹעֲדִים אֵלּוּ הֵם מִלֶּבֶד- חוץ מ שְׁבַעַת יְדוּד וּמִלֶּבֶד מִתְּנוּתֵיכֶם- כגון תרומה וחלה וכו' וּמִלֶּבֶד כָּל דְּרִיכֶם וּמִלֶּבֶד כָּל נְדָבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיְדוּד:

(לט) אַךְ בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפֹּכֶם- בהכניסכם מהשדה אֶת תְּבוּאוֹת הָאָרֶץ תַּחֲלוּ אֶת חַג יְדוּד- חג הסוכות שְׁבַעַת יָמִים בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שְׁבֻתוֹן- ממלאכה, וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי- שאיננו סוכות שְׁבֻתוֹן:

(מ) וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר- יפה ולמדו בעל פה שזהו אתרוג, ותקחו גם כַּפֹּת תְּמָרִים- ענף של תמר שכאשר הוא נפתח הוא שומה לכף דהיינו לולב, וְעֵנַף שֶׁל עֵץ עֵבֶת- עם הרבה עלים (וכן יש בעץ זה ענפים רבים) שזהו הדס, וְעֵרְבֵי נָחַל- ערבות, וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם- במשכן בארבעת המינים האלו שְׁבַעַת יָמִים- יוצא מכך שכולם לוקחים ביום הראשון ארבעת המינים אולם בשאר הימים נוטלים אותם רק לפני ה':

(מא) וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיְדוּד שְׁבַעַת יָמִים בְּשִׁנָּה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲלוּ אֹתוֹ:

(מב) בְּסֻכּוֹת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בְּסֻכּוֹת:

(מג) לְמַעַן- בשביל ש יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם- שיזכרו את יציאת מצרים ושה' הושיב את ישראל במדבר בסוכות שהרי לא בנו בתי קבע אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם:

(מד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְדוּד- שהוזכרו בפרק זה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

פרק כד

הדלקת המנורה

שתי הפרשיות הקרובות נכתבו כאן בסמוך לפרשיות המועדים מפני שגם אלו באים בזמנים קבועים

(א) וַיְדַבֵּר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) צוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ שֶׁמֶן זֵית זָךְ- נקי לגמרי כְּתִית שֶׁהִפִּיקוּ אוֹתוֹ עַל יַדִּי כְּתִישָׁה לְמָאוֹר- בשביל המנורה לְהַעֲלֹת לַהַדְלִיק נֵר שִׁידְלוֹק תְּמִיד בְּכָל לַיְלָה וּלְיִלָּה:

(ג) מִחוּץ לְפָרְכֶת הַנְּמֻצָּת לִפְנֵי אַרְוֹן הָעֵדֻת בְּאֶהֱל מוֹעֵד – דהיינו בקדש, יַעֲרֹף יִסְדֵּר- ידליק אֹתוֹ אֶהְרֵן מְעַרְבֵי שִׁיחָה דְלוֹק עַד בִּקְר לִפְנֵי יְדוּד תְּמִיד כָּל יוֹם, חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

(ד) עַל הַמִּנְרָה הַטְּהֵרָה- העשויה מזהב טהור יַעֲרֹף אֶת הַנְּרוֹת לִפְנֵי יְדוּד תְּמִיד: פ

לחם הפנים

- (ה) וְלִקְחֵת סֶלֶת וְאִפִּית אֹתָהּ שֵׁתִים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֵים - (כל עשרון הוא כליטר וחצי, כך שכל לחם אפוי מכ-3 ליטר סולת), יְהִיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת:
- (ו) וְשִׁמֵּת אֹתָם שֵׁתִים מְעֻרְכוֹת - ערימות מסודרות, שֵׁשׁ תהיה כל המְעֻרְכֹת על הַשִּׁלְחָן הַטֹּהַר לִפְנֵי יְדֹד:
- (ז) וְנָתַתְּ עַל לֵיד כֹּל הַמְעֻרְכֹת לְבִנָּה זָכָה נִקְיָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאֻזְכָּרָה - בכך שהיא תהיה אֲשֶׁה לִידֹד - שהרי מהלחם לא עולה כלום במזבח:
- (ח) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט - כל שבת יְעַרְכְּנוּ יסדר את הלחם לִפְנֵי יְדֹד תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
- (ט) וְהִיתָה - הלחם - המנחה הזאת לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלֶהוּ בְּמִקּוֹם קָדֹשׁ - חצר אוהל מועד, כִּי קָדֹשׁ קְדָשִׁים הוא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְדֹד חֶק עוֹלָם: ס

פרשת המקלל

- (י) וַיֵּצֵא מֵאוּהֶלוּ בֶן אֲשֶׁה יִשְׂרָאֵלִית אֲבֵל - והוא בֶּן אִישׁ מִצְרִי - ששכב את אמו, והוא יצא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּנְצוּ - רבו בַּמַּחְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי - איש אחר שהיה ישראלי הן מצד אביו והן מצד אמו, ולא נכתב מדוע רבו:
- (יא) וַיִּקַּב - פירש בֶּן הָאֲשֶׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם - שם ה' המפורש וַיִּקַּל - את השם וַיִּבְיֵאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֵמִית בַּת דְּבָרִי לְמִטָּה דָן:
- (יב) וַיִּנְיַחֻהוּ בַּמִּשְׁמֵר - כלא שמור, לְפָרֵשׁ לָהֶם - מה יהיה דינו על פי יְדֹד: פ
- (יג) וַיְדַבֵּר יְדֹד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- (יד) הוֹצֵא אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחוּץ לַמַּחְנֶה וְסִמְכוּ כָּל הַשְּׂמַעִים אוֹתוֹ מִקְלַל אֶת יְדִיהֶם עַל רֵאשׁוֹ - מפני שהם היו עדים, וְרָגְמוּ יִסְקְלוּ אֹתוֹ כָּל הַעֵדָה בֵּאֲבָנִים:
- (טו) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כֹּל אִישׁ כִּי יִקַּל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ יִהְיֶה עָלָיו חֲטָא גָדוֹל:
- (טז) וְנִקַּב וּמִפְרַשׁ שֵׁם יְדֹד וּמִקְלָלוֹ מוֹת יוֹמָת כִּיצַד? רָגוּם יְרָגְמוּ בּוֹ כָּל הַעֵדָה כְּגַר פְּאֻזְרַח לֵאזְרַח וְלִגְרֵי יֵשׁ דִּין שׁוּוֹה בַכֵּךְ שׁ בְּנִקְבוֹ שֵׁם - אם יפרש שם המפורש ויקללו יוֹמָת:
- (יז) וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם - ומת האדם מוֹת יוֹמָת - המכה: הפסוקים הקרובים נכתבו בפרשת המקלל מכיוון שהם באותו העקרון. מי שמקלל את ה' פוגע בה' ואף המכה את האדם פוגע בה' שברא אותו בצלמו
- (יח) וּמַכֶּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ - כסף בשווי הבהמה תַּחַת נֶפֶשׁ:
- (יט) וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאִשֶּׁר עָשָׂה בֶּן יַעֲשֶׂה לוֹ - כך יצטרך לשלם ולהחסיר מעצמו מה שהחסיר מחבירו (בפרשת משפטים עמדנו על כך מדוע אין מקרא זה כפשוטו ממש):
- (כ) שָׂבַר תַּחַת שָׂבַר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאִשֶּׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם בֶּן יִנְתֵּן בּוֹ - לשלם לחבירו:
- (כא) מִשְׁפַּט סִּיכּוּם: וּמַכֶּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמַכֶּה אָדָם יוֹמָת:
- (כב) מִשְׁפַּט - דִּין אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כְּגַר פְּאֻזְרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְדֹד אֱלֹהֵיכֶם - גם של הגרים וגם של האזרחים:
- (כג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - את דברי ה' על עונש המקלל וַיּוֹצִיאוּ אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחוּץ לַמַּחְנֶה וַיְרָגְמוּ אֹתוֹ אָבֹן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאִשֶּׁר צִוָּה יְדֹד אֶת מֹשֶׁה: פ

פרשת בהר סיני

פרק כה

מצות שביתת הארץ (שנת השמיטה)

(א) וידבר ידוד אל משה בהר סיני לאמר: פרשה זו עד סוף הספר נאמרה למשה כאשר עלה להר סיני לקבל את הלוחות השניים ולכריתת ברית שניה בין ישראל לה' (לקראת סוף פרשת כי תשא), ושם נאמרו לו המצוות האלו ודברי הברית שבפרשת בחקתי ולא אמרם לישראל עד עתה אך עכשיו אמר להם זאת ואמר שזה נאמר לו בסיני.

(ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה תפסיק הארץ- מעבודתה שבת לידוד- לשם ה':

(ג) שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר- תחתוך את ענפי הגפן על מנת שתגדל יותר טוב פרמך ואספת את תבואתה- אליך הביתה ותוכל למוכרה ולאכול ממנה:

(ד) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לידוד שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר:

(ה) ואפילו את ספיח קצירך- בזמן הקציר נופלים גרגרים על הארץ ומהם צומחות חיטים שהן נספחות- טפלות ומחוברות לקציר, ואף את אותן החיטים שגדלו מאליהן לא תקצור ואת ענבי זיךך אלו גפנים שלא זמרת (קצרת) אותם, ועל הענפים הללו (המכונים כאן "נזירים" מכיוון שלא קצרת אותם) גדלו ענבים, אז את הענבים הללו) לא תבצר אלא שנת שבתון יהיה לארץ:

(ו) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך- שמותר לך לאכול מן השדה אך לא לאסוף הכל הביתה ולעבדך ולאמתך ולשכירך- מי שאתה שכרת אותו ולתושבך- אדם שגר עמך בבית הגרים עמך:

(ז) ולבהמתך ולחיה אשר בארץך תהיה כל תבואתה לאכל ויוצא שהתבואה בשנה זו היא ממש הפקר: ס

מצות יובל

(ח) וספרת לך שבע שבתות שנים- שנים של שבתון, שזה שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי- הזמן של שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה:

(ט) והעברת- על ידי התקיעה את הקול של השופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם:

(י) וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור- חירות ושחרור בארץ לכל ישיבה- גם אותם עבדים עבריים שעליהם אמרנו בפרשת משפטים שלאחר שרוצעים אותם הם עובדים לעולם הכוונה היא עד שנת החמשים. ולשנה זו קוראים יובל לפי שאיל נקרא יובל, וזהו השופר, הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחוזתו- אדמתו שחוזרת אליו ביובל (כפי שיכתב לקמן) ואיש- שהיה עבד, אל משפחתו תשובו- שהרי ישתחרר:

(יא) יובל הוא במשך כל שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את ספיחיה ולא תבצרו את נזיךך כמו בשנה השביעית. (יוצא ששנת 49 היא שמיטה, ושנת 50 היא יובל וגם בה אסור לעבוד באדמה):

(יב) כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן השדה תאכלו את תבואתה- אך לא כדי לסחור בה אלא רק לאכול:

(יג) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו, וכיצד דבר זה מתבצע?:

(יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך- חברך או קנה- תקנו מיז עמיתך אל תזנו- תצערו על ידי רמאות איש את אחיו:

(טו) לפי במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני תבואת- שנות התבואה הנשארות עד היובל הבא ימכר לך זאת אומרת, שאין מחיר קבוע לשדה, אלא המחיר תלוי בכמה שנים עברו מאז היובל האחרון וכמה שנים נשארו עד היובל הבא, זה תלוי בכמה "שנות תבואה" נשארו:

(טז) לפי רב השנים שיישארו עד היובל הבא, תרבה מקנתו- מחירו, ולפי מעט השנים תמעט מקנתו כי מספר תבואת- מספר השנים שבהן תעשה השדה תבואה עד היובל, אך לא את גוף הקרקע הוא מכר לך:

(יז) ולא תזנו- תצערו על ידי רמאות במכירה איש את עמיתו ויראת מאלהיך- שיודע אם כוונתך היתה לרמות כי אני ידוד אלהיכם:

(יח) ועשיתם את חקתי- שמירת היובל והשבתון לארץ ואת משפטי- לא להונות איש את עמיתו וכן דין שחרור עבדים תשמרו ועשיתם אתם וישבתם על הארץ לבטח- ולא יגלו אתכם הגויים ממנה ולא יצערו אתכם בשבתכם עליה:

(יט) ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה- שלא יהיה רעב ולא תצטרכו לרדת מהארץ:

(כ) וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן הרי לא נזרע בשנה השביעית ולא נאסף את תבואתנו שזרענו בשנה הששית וצמחה בשנה השביעית:

(כא) וצויתי את ברכתי- אני אצוה ברכה על האדמה לכם בשנה הששית ועשית- האדמה תעשה את התבואה לשלש השנים-התבואה שתזרעו בשנה החמישית תיקצר בשנה הששית ותספיק גם לכל השנה השביעית וגם לכל השנה השמינית:

(כב) וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה של השנה השישית ישן עד השנה התשיעית עד בוא תבואתה- של השנה השמינית תאכלו ישן (ובשנת היובל- שאז צריך תבואה לארבע שנים, כי גם בה אסור לעבוד- תצמח תבואה 4 שנים, והמקרא דיבר על רוב שנים):

(כג) ואם תעשו כד אז והארץ לא תמכר לצמתת- לחלוטין, לגמרי כי לי- שלי הארץ כי גרים- בארץ שאינה שלכם (אלא של ה') ותושבים- שבאתם לשבת בה אתם עמדי:
 (כד) ובכל ארץ אחזתכם- הארץ שבה תאחזו ותנחלו גאלה- שאדם יכול לגאול את שדהו חזרה מהקונה כדלקמן תתנו לארץ: ס

מצות גאולה

(כה) כי ימוך- יהיה מך- עני אחיך ולכן הוא ומכר מאחזתו- מהנחלה שלו ובא גאלו שהוא אדם הקרב משפחתית אליו וגאל את ממכרו אחיו- יוכל לקנות מהקונה את הקרקע וכך היא לפחות תשאר באותה המשפחה:

(כו) ואיש כי לא יהיה לו גאל – שיוכל לגאול בשבילו את השדה, אבל והשיגה ידו- של עצמו מספיק כסף ומצא פדי גאלתו- מספיק כדי לגאול בעצמו את השדה מיד הקונה:

(כז) וחשב את שני ממכרו- כמה שנים עברו מהמכירה והשיב את העדף- מהכסף של המכירה הראשונית לפי מספר השנים שנשאר עד היובל לאיש אשר מכר לו- עכשו את השדה בחזרה ושב המוכר הראשון לאחזתו- לנחלה שלו: צורת החישוב: אם אדם מכר שדה עשר שנים לפני היובל במחיר של מאה שקלים לשנה, סך הכל אלף שקלים, ובא לגאול אותה לאחר שלוש שנים, אז הוא צריך לשלם רק את שבע השנים הנוותרות עד היובל שבהן הקונה לא ישתמש בשדה ועל כן הוא צריך להחזיר לו שבע מאות שקלים.

(כח) ואם לא מצא ידו די – מספיק כדי להשיב לו והיה ממכרו- השדה המכורה ביד הקנה אתו עד שנת היובל וביובל יצא ביבל ושב לאחזתו בלי שגאל אותה לפני כן. השדה תחזור אליו בכל מקרה ביובל:

(כט) ואיש כי ימכר בית מושב- בית שיושבים- גרים בו שנמצא בעיר עם חומה והיתה גאלתו עד תם- סוף שנת ממכרו ימים- שנה שלימה מיום המכירה תהיה גאלתו ניתן לגאול את השדה במשך השנה הראשונה מאז המכירה, בלבד:

(ל) ואם לא יגאל עד מלאת- שיושלם לו שנה תמימה וקם- יתקיים הבית אשר בעיר אשר לו חמה לצמיתת- לחלוטין, לגמרי לקנה אתו לדתיו- ואפילו בית זה יעבור לילדיו וכו' כאילו הם קיבלו בית זה בנחלה, וכן לא יצא ביבל:

(לא) ובתי החצרים- בתים הנמצאים בעיר שאיננה מוקפת חומה, אשר אין להם חמה סביב על- כמו שדה הארץ יחשב ופירושו: גאלה תהיה לו- גם לאחר שנה תמימה, וגם אם לא יגאל- אז וביבל יצא:

(לב) וערי הלויים בתי ערי אחזתם גאלת עולם תהיה ללוים- אף בבתים בערים עם חומה:

(לג) ואשר יגאל מן הלויים-בית אף בעיר מוקפת חומה ויצא ממכר בית- הבית שנמכר ועיר אחזתו ביבל, כי בתי ערי הלויים הוא אחזתם בתוך בני ישראל- ולכן אף הבתים בערים מוקפות חומה יכולים להגאל ולצאת ביובל שהרי אין ללוי שדה נחלה כמו לישראל:

(לד) ושדה מגרש עריהם- השדות שהם קיבלו מסביב לערי הלוייה כמו שמפורש בפרשת מסעי ובספר יהושע פרק כ"א לא ימכר- אסור ללוי כלל למכרם כי אחזת עולם- לעולם הוא להם: ס

טבלת סיכום:

האם אפשר לגאול אותו, ומתי?	האם חוזר ביובל לבעליו?	
אפשר לגאול לעולם	כן	שדה רגיל
אפשר לגאול בשנה הראשונה בלבד	לא	בית בעיר מוקפת חומה
אפשר לגאול לעולם	כן	בית בעיר שאינה מוקפת חומה ("בתי החצרים")
אפשר לגאול לעולם	כן	בית של לויים
אסור למכור!		שדה של לויים